

FORSVARSBYGG

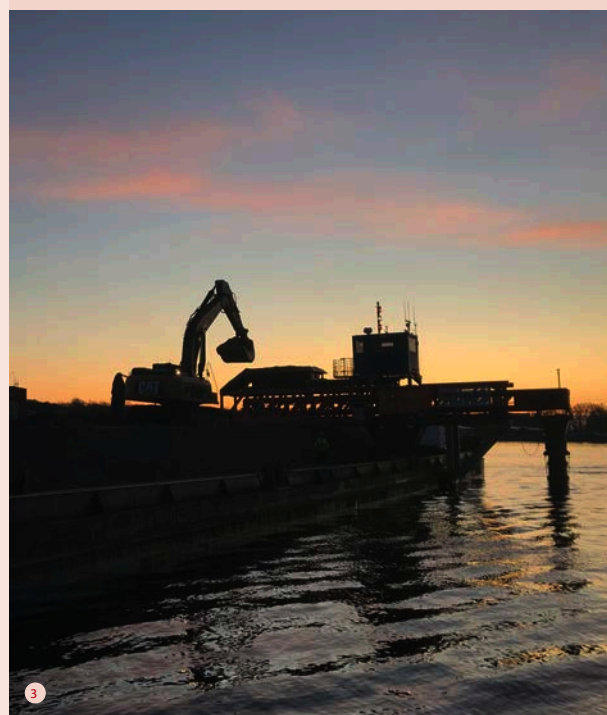
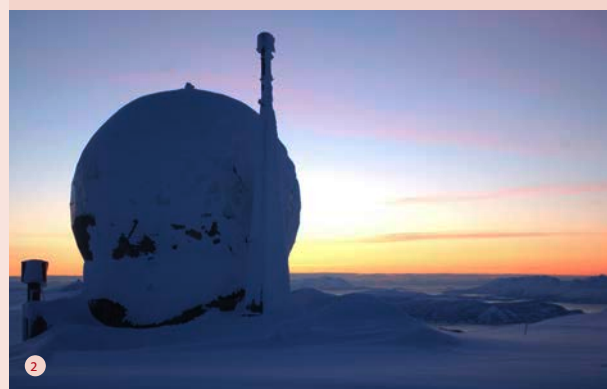
WWW.FORSVARSBYGG.NO

ÅRSRAPPORT 2019

1	Leders beretning	s. 4
2	Introduksjon til virksomheten og nøkkeltall	s. 8
	De store tallene	s. 10
	Forsvarsbyggs samfunnsoppdrag	s. 12
	Organisasjon og ledelse	s. 12
	Samarbeid med andre	s. 13
	Våre mål	s. 13
	Nøkkeltall	s. 13
	Organisasjonskart	s. 14
	Vår plass i forsvarssektoren	s. 15
3	Årets aktiviteter og resultater	s. 16
	Samlet vurdering	s. 18
	Forsvarsbyggs målbilde	s. 19
	Mål L1	s. 20
	Mål L2	s. 21
	Mål L3	s. 23
	Mål Ø1	s. 25
	Mål I1	s. 26
	Redegjørelse for ressursbruk	s. 29
	Virksomhetens bemanningssituasjon	s. 30
	Totale driftskostnader	s. 31
4	Styring og kontroll	s. 32
	Styringssystem	s. 34
	Mål- og resultatstyring	s. 34
	Risikostyring og intern kontroll	s. 34
	Riksrevisjonen	s. 34
	Virksomhetskultur og integritetsbygging	s. 34
	Porteføljestyling	s. 35
	Sikkerhet og beredskap	s. 35
	Informasjonssikkerhet og personvern	s. 35
	Digitalisering	s. 35
	Inkludering i arbeidslivet	s. 36
	Dugnad for arbeidslivskriminalitet	s. 36
5	Framtidsutsikter	s. 38
	Mål L1	s. 40
	Mål L2	s. 40
	Mål L3	s. 40
	Mål Ø1	s. 41
	Mål I1	s. 41
6	Årsregnskap	s. 42
	Ledelseskomentar til årsregnskapet for 2019	s. 44
	Årsregnskap med noter	s. 51

- 1 Akershus festning
- 2 Oppgradering og bygging av radaranlegg over hele landet
- 3 Ren indre havn i Horten
- 4 Hjerlinn – Norgeshistoriens største naturrestaurering
- 5 Vi er der Forsvaret er
- 6 Testforsøk i det internasjonale samarbeidet SHIELD 15. august
- 7 Ny base for redningshelikopter i Banak i Lakselv stod klar i august
- 8 Nye vedlikeholdsfasiliteter og kaianlegg for ubåter
- 9 Kaserne tilpasset allmen verneplikt på Haakonsværn
- 10 Grunnsteinen til hovedbygget for f-35 på Evenes ble lagt ned 2. september

1

Leders beretning

Vi har sørget for gode leveranser til Forsvaret, og gjennom dette bidratt til økt kampkraft og bærekraft.

Leders beretning

Gode resultater gjennom kontinuerlig forbedring

Produksjonen har gjennom året vært høy. Forsvarsbygg har levert effektive og operative eiendommer, bygg og anlegg til Forsvaret. Dette bidrar til økt kampkraft, og vi tar aktivt del i utviklingen av et bærekraftig og fremtidsrettet norsk forsvar.

Innen utgangen av 2020 skal vi effektivisere for en kvart milliard kroner for å frigjøre midler til høyere prioriterte oppgaver i forsvarssektoren. I år har vi gjennom ulike effektiviserings- og forbedringstiltak ytterligere effektivisert våre leveranser og tjenester med 73 millioner kroner. De siste tre årene har vi samlet redusert kostnadene våre med 172 millioner kroner, og vi ligger dermed godt an sett opp mot planen.

En beredskapsorganisasjon

Eiendom, bygg og anlegg (EBA) er viktige innsatsfaktorer både i fred, krise og krig. Forsvarsbygg har derfor en viktig rolle som tilrettelegger av nødvendig EBA og infrastruktur til trening og øvelser for Forsvaret. I 2019 deltok vi i øvelsen Polaris Gram. Dette var en stabsøvelse der formålet var å perfektionere planverket i forsvarssektoren, og den var samtidig en del av NATO-øvelsen Trident Jupiter 2019. Erfaringene fra disse øvelsene er tatt inn i planleggingen av den store øvelsen Cold response, som skal foregå i 2020. Forsvarsbyggs deltagelse viser at vi er en relevant og gripbar medspiller gjennom å understøtte Forsvaret i deres trening og øvelser for både egne og allierte styrker.

Fornyng og økt operativ evne for Forsvaret

Byggeprosjekter for om lag 4 milliarder ble gjennomført i 2019 til avtalt kvalitet og innenfor rammene som er gitt. Vi ferdigstilte 16 investeringsprosjekter, blant annet medisinsk lager og feltsykehus på Sessvollmoen, undervisningslokaler på Høybuktmoen, fornyelse av boliger på Sørreisa og ny base for redningshelikoptertjenesten på Banak i Lakselv.

Viktige leveranser til økt operativ evne er oppstart for etablering av nye kapasiteter for luftromsovervåking, fortsatt utbygging av kampflybase på Ørland og fremskutt base for kampfly og nye maritime patruljefly på Evenes, infrastruktur og vedlikeholdsfasiliteter for nye ubåter på Haakonsværn, samt oppbygging av Finnmark landforsvar og garnison Porsangmoen.

I tillegg har vi utarbeidet beslutningsgrunnlag for nye prosjekter i størrelsesorden tre milliarder kroner. Vi har også sendt den statlige reguleringsplanen for Evenes til Kommunal- og moderniseringsdepartementet for sluttbehandling.

I 2020 legger regjeringen frem ny langtidsplan for forsvarssektoren. I den forbindelse har Forsvarssjefen lagt frem sitt fagmilitære råd for hvordan det norske forsvaret bør se ut fremover. Eiendom, bygg og anlegg er en viktig forutsetning for en ønsket forsvarsstruktur, og våre fagmiljøer har deltatt aktivt i arbeidet med fagmilitært råd.

Et endret trusselbilde krever at Forsvarsbygg til enhver tid tilpasser virksomheten. Vi har i 2019 justert sikkerhetsorganisasjonen vår gjennom å samle fagkompetansen i større miljøer, og styrket arbeidet med forebyggende sikkerhet, prosjektsikkerhet, graderte anskaffelser og informasjonssikkerhetsstyring.

Utvikling og verdibevaring

Med over 13 000 bygg og anlegg spredt over hele landet forvalter Forsvarsbygg Norges største offentlige eiendomsportefølje. Å finne en god balanse i porteføljen, slik at Forsvaret har det de trenger for sin virksomhet, er vår viktigste oppgave. I 2019 har vi gjennomført vedlikeholdsprosjekter for om lag en halv milliard kroner, som er på samme nivå som fjoråret. I tillegg kommer ekstra oppdrag for omlag 580 millioner kroner, som omfatter alliert trening, forberedelser til øvelsen Cold response 2020, brukerstyrte EBA-tiltak, og oppdrag utenfor forsvarssektoren. EBA som skal videreføres i Forsvarets fremtidige basestruktur, og som har stor betydning for forsvarssektorens samlede operative evne og beredskap, har prioritet når vi planlegger ressursinnsatsen. Det er likevel en utfordring å opprettholde tilstandsgraden på forsvarssektorens samlede bygningsmasse.

Vi har hatt høy produksjon gjennom året, og til tross for at vi har utfordringer med å utnytte tilgjengelige investeringsrammer fullt ut, bidrar vi til at vedtatt forsvarsstruktur i all vesentlighet kan etableres som forutsatt.

I 2019 solgte vi forsvarseiendommer for 268 millioner kroner. Salgsinntektene besto primært av boligsalg

og avsluttende oppgjør for leieinntekter på Bodø lufthavn. Forsvarssektoren har fortsatt behov for å avhende betydelig EBA de neste årene for å finansiere innværende langtidsplan, samt bidra til finansiering av neste langtidsperiodes forsvarsstruktur.

Vi har nok en gang satt publikumsrekord på festningene, med 4,4 millioner besøkende. Dette gjør festningene til noen av Norges mest besøkte reisemål.

En bærekraftig forsvarssektor

Rundt halvparten av befolkningen på Ørland blir berørt av utbyggingen av den nye kampflybasen, enten det gjelder grunnerverv, innløsning eller støytiltak. Alle tiltak som fremgår av reguleringsbestemmelsene er gjennomført innenfor fristen, med unntak av noen få hvor det er gitt utsatt frist fra kommunen og Fylkesmannen. De gjenstående tiltakene vil gjennomføres i 2020.

Hjerkinn-prosjektet er norgeshistoriens største naturrestaurering av norsk fjellnatur, og Forsvarsbyggs tilbakeføring av tidligere skyte- og øvingsfelt har stor nasjonal og internasjonal interesse. I 2019 presenterte vi Hjerkinn-prosjektet på en miljøkonferanse i Cape Town med over 900 deltagere fra 66 land. Under Oslo arkitekturtriennale, Nordens største arkitekturfestival, var det premiere på filmen «Landscape healing», som følger naturrestaureringen på Hjerkinn og flere av ryddeprosjektene våre i tidligere skyte- og øvingsfelt over hele landet. Filmen er produsert av 3RW-arkitekter, og er regissert av den tidligere BAFTA-nominerte Richard John Seymour.

Forsvarsbygg har sluttet seg til de ti strakstiltakene i eiendomssektorens veikart mot 2050. Dette er et viktig steg for miljøarbeidet, og ansvaret vårt for å redusere forsvarssektorens energibruk og klimagassutslipp. Vi har siden 2015 redusert det årlige forbruket av mineralolje til oppvarming av bygg med omlag 87 prosent, og kom nesten i mål med 100 prosent utfasing av fossilt brensel til oppvarming av bygg innen utgangen av 2019. Det gjenstår kun tre lokasjoner, der manglende utfasing skyldes at tiltakene inngår i store infrastrukturprosjekter som går over lang tid. Vi har i disse tilfellene fått dispensasjon fra berørte kommuner.

Kontinuerlig forbedring

Forsvarsbyggs veikart for forbedringsarbeid frem mot 2021 er grunnmuren for å bygge en kultur for kontinuerlig forbedring. Vi har i 2019 etablert nye interne utviklingsmål med tilhørende strategiske satsningsområder. Vi jobber strukturert med lean-metodikk for å identifisere og gjennomføre effektive forbedringstiltak. En sentral del av forbedringsarbeidet er digitalisering av prosessene våre.

Forsvarsbygg har levert et godt økonomisk resultat innenfor rammen av forsvarlig forvaltning og forsvarssektorens krav til holdninger, etikk og ledelse. Internrevisjonens overordnede uttalelse bekrefter at Forsvarsbygg er i positiv utvikling, og at deler av styringssystemet vårt beveger seg mot beste praksis og kontinuerlig forbedring. Riksrevisjonen hadde ingen merknader til Forsvarsbyggs regnskap i 2018.

Vi har en ambisjon om å bli ledende på offentlige anskaffelser og bruke vår posisjon i markedet til å sørge for priseffektive anskaffelser. Samtidig skal viktige samfunnsansvar ivaretas. I 2019 har vi styrket oppfølgingen av leverandørene våre og innsatsen mot arbeidslivskriminalitet.

Vi har i 2019 vist at eiendom, bygg og anlegg er et premiss for utviklingen av ønsket forsvarsstruktur, og at Forsvarsbygg er en viktig beredskapsorganisasjon for Forsvaret. Slik bidrar vi til å bygge forsvarsevne hver dag.

Svein Thorbjørn Thoresen,
direktør Forsvarsbygg

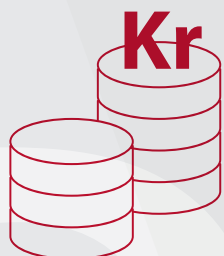
2

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Forsvarsbygg er et statlig forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet. Vi utvikler, bygger, drifter og avhender eiendom for forsvarssektoren.

DØR
ÅPNER

9,2

Forsvarsbyggs totale kostnader var 9,2 milliarder kroner.

368

Aktive investeringsprosjekter i ulike faser.

13

Antall ansatte på 1330

4,1

Forsvarsbygg forvalter en bygningsmasse på 4 120 587 kvadratmeter.

12 870

Forsvarsbygg forvalter 12 870 bygg og anlegg i hele landet.

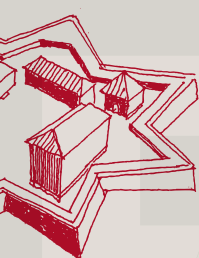
4,

4,4 millioner besøkte fester

89

atte fordelt
årsverk.

4

r mennesker
stningene.

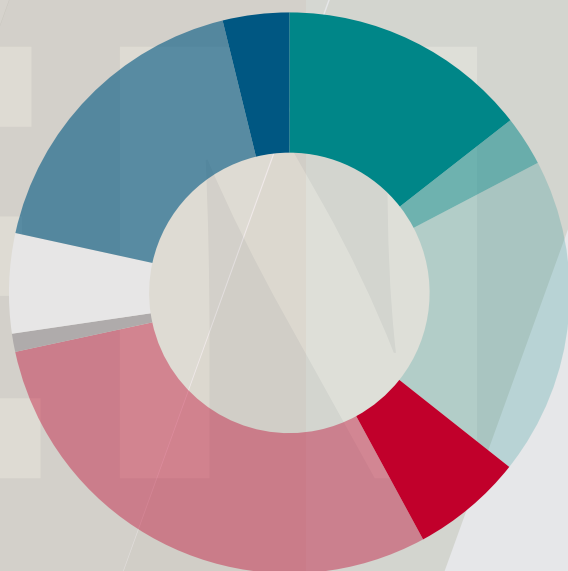
3

Totalt har Forsvarsbygg
avhendet 3 millioner
kvadratmeter siden 2001.

5,4

Salg av eiendom har gitt
5,4 milliarder til å styrke
Forsvarets operative evne.

**Fordeling av
eiendomsmassen**

● Administrasjons- og stabsanlegg	14,4 %
● Velferds- og fritidsanlegg	2,9 %
● Forlegninger og messer	18,3 %
● Boliger	6,4 %
● Lager- og vedlikeholdsanlegg	29,5 %
● Basisanlegg	1,0 %
● Utdannings- og øvingsanlegg	5,8 %
● Strids- og forsvarsanlegg	17,7 %
● Andre eiendommer, bygg og anlegg	3,8 %

Forsvarsbyggs samfunnsoppdrag

Forsvarsbygg bygger forsvarsevne hver dag. Vi bidrar til kampkraft og bærekraft i forsvarssektoren, ved at Forsvaret har eiendom, bygg og anlegg (EBA) tilpasset sine behov. Vi velger kostnadseffektive løsninger innenfor alle deler av virksomheten vår, slik at ressurser frigjøres til å styrke Forsvarets kjernevirksomhet. Rådgivning innen sikring av bygg, kulturminnevern og avhending er også viktige bidrag til å frigjøre midler for å styrke Forsvarets operative evne. Forsvarsbyggs aktiviteter har ringvirkninger for innbyggere i hele Norge, både i og utenfor Forsvaret.

Forsvarssektorens husleiebaserte forvaltningsmodell er vedtatt av Stortinget, og synliggjør kostnadene for EBA. Det er Forsvarsdepartementet som eier eiendommene i forsvarssektoren, og beslutter hvordan disse skal benyttes og utvikles. Forsvarsbygg har ansvaret for å utvikle, bygge, vedlikeholde og drifte EBA som forsvarssektoren betaler leie for. Forsvaret er leietaker og bruker, og prioriterer og stiller krav utfra sine behov.

Vi planlegger, bygger, forvalter og drifter

Forsvarsbygg ivaretar forsvarssektorens EBA. Vi sørger for alle oppgaver knyttet til utvikling, bygging, utleie, eiendomsforvaltning, drift og vedlikehold. Vi trener og øver med Forsvaret, slik at vi også har beredskap for å levere i krise og krig.

Vi beskytter og sikrer bygg og anlegg

Forsvarsbygg ved Nasjonalt kompetansesenter for sikring av bygg (NKSB) er forsvarssektorens og statens rådgiver for beskyttelse og sikring av EBA mot eksplosjonsulykker, terrorhandlinger, spionasje, sabotasje og annen kriminalitet. NKSB er landets ledende miljø for å utvikle kunnskap og løsninger som bidrar til et tryggere Norge.

Vi avhender eiendom

Forsvarsbygg avhender militære eiendommer som Forsvaret ikke lenger trenger. Avhendingen omfatter alt fra salg til miljøopprydding, tilrettelegging for sivil bruk og prosessen fram til nye eiere overtar. Dette tilfører midler til forsvarsbudsjettet og fritar forsvarssektoren for framtidig drift- og oppryddingsansvar.

Vi tar vare på kulturminner og skaper nytt liv på historisk grunn

Både vernet og ikke-vernet bygningsmasse utgjør en viktig samfunnsmessig ressurs med stort potensiale. Vår kulturminnefaglige rådgivning bidrar til løsninger for å ivareta kulturminneinteresser og forene vernehensyn med optimal bruksfunksjon. Vi forvalter og utvikler de nasjonale festningene, og sørger for at disse er tilgjengelige for publikum hele året.

Vi tar vare på miljøet

Forsvarsbygg har et spesielt ansvar for miljøutfordringene i forsvarssektoren. Vi har landets fremste kompetanse på miljøutfordringer innenfor forurensning og støy fra militær aktivitet og øvelser. Stadig mer spesialiserte krav for forsvarssektoren blir ivaretatt og oppfylt.

Organisasjon og ledelse

Forsvarsbygg er i dag Norges største offentlige eiendomsaktør. Vi ivaretar Forsvarets behov gjennom planmessig vedlikehold og fornyelse av den totale eiendomsporteføljen med 12 870 bygg og anlegg, på totalt 4 120 587 kvadratmeter bygningsmasse, fordelt over hele landet. De totale kostnadene for 2019 var på 9,2 milliarder kroner. Siden 2001 har vi avhendet 3 millioner kvadratmeter uhensiktsmessig eiendom. Salg av eiendom har gjort at forsvarssektoren har fått tilbakeført 5,4 milliarder kroner netto til å styrke Forsvarets operative evne. Vi har 1389 ansatte fordelt på 1330 årsverk. Vi er til stede der Forsvaret er, i 343 av landets 422 kommuner. Vårt hovedkontor er i Oslo.

Bygge- og rehabiliteringsprosjektene våre spenner bredt fra boliger, forlegninger og kontorbygg, til anlegg for nye sensorer for militær luftromsovervåking og ny kampflybase med støttfunksjoner og infrastruktur. Ny base for redningshelikopter er på plass i Banak i Lakselv, og på Haakonvern bygges nytt bygg for en av Forsvarets spesialiserte avdelinger. Prosjektene gjennomføres innen vedtatte rammer for økonomi, tid og kvalitet.

I 2019 hadde vi om lag 368 større og mindre investeringsprosjekter i ulike faser over hele landet. Vi investerer for om lag 3 milliarder kroner årlig.

Samarbeid med andre

Vi samarbeider tett med andre etater i forsvarssektoren, blant annet om forskning og utvikling på sikring av EBA. Vi har rammeavtaler med profesjonelle aktører i EBA-bransjen knyttet til byggeprosjektene våre.

VÅRE MÅL

- L1** Understøtte forsvarssektorens operative evne og beredskap
- L2** Langsiktig videreutvikling av eiendomsporteføljen
- L3** God forvaltning av forsvarssektorens EBA
- Ø1** Målrettet og effektiv anvendelse av midler
- I1** Kontinuerlig forbedring og effektivisering

For å nå disse målene har vi satt oss fire interne mål i tillegg. Disse målene ivaretas av etatsjef og rapporteres ikke til Forsvarsdepartementet.

- Miljøriktig planlegging, utvikling, forvaltning og avhending av forsvarssektorens EBA
- Sikre omdømme, posisjon og gode kunderelasjoner
- Være en attraktiv arbeidsplass
- Riktig kompetanse til rett tid: Kapasitet, kompetanse, ledelse og kultur.

NØKKELTALL

År	2019	2018	2017	2016
Antall årsverk	1 330	1 266	1 228	1 297
Samlet tildeling post 01-99 (mill kroner)	7 851	7 706	7 537	7 643
Utnyttelsesgrad post 01-29	112 %	106 %	98 %	103 %
Sum driftskostnader (mill kroner)	6 369	6 544	5 638	6 033
Andel investeringer	41 %	44 %	46 %	44,4 %
Lønnsandel av driftskostnader	14 %	12 %	15 %	16,3 %
Lønnskostnader per årsverk (hele tusen)	683	662	709	758
<i>Indeksregulerte tall for tidligere år</i>				
Solgt forsvarseiendom for (mill. kr.)	317	697	735	370
Investeringsaktivitet i egne bygg og anlegg (mill. kr)	2 863	2 717	2 595	2 746
Driftsresultat overført til Forsvarsdepartementet	-238	-220	-352	679

Organisasjonen per 31.12.2019

DIREKTØR
Svein Thorbjørn Thoresen

STAB

ASSISTERENDE DIREKTØR
Camilla Mathiesen

AVDELINGER

PROSJEKT OG AVHENDING
Vigdis Kampenes

EIENDOMSFORVALTNING
David Halvorsen

RESSURSENTER
Linn Rålien Westersø

ANSKAFFELSER
Marit Kristiansen

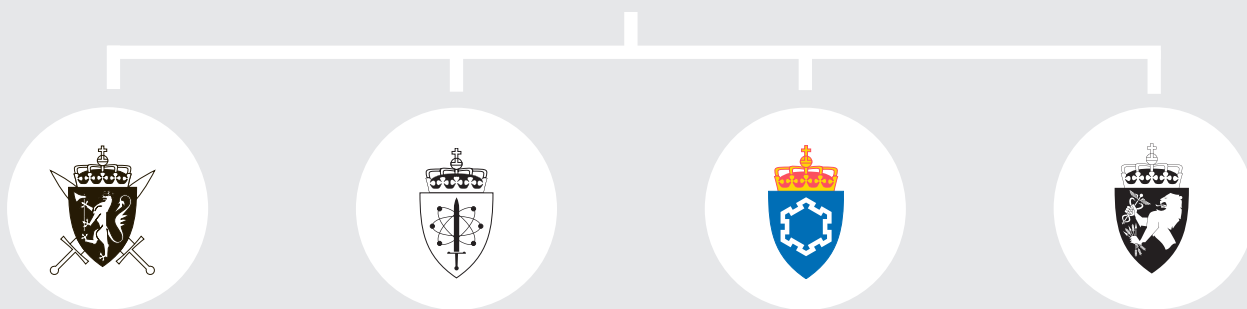
Vår plass i forsvarssektoren

STORTINGET

FORSVARSDEPARTEMENTET

FORSVARET

FORSVARETS
FORSKNINGSINSTITUTT

FORSVARSBYGG

FORSVARSMATERIELL

FORSVARSEKTOREN

Forsvaret er Forsvarsdepartementets største underliggende etat med ansvar for styrkeproduksjon og de ulike våpengrenene.

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) har til formål å drive forskning og utvikling for Forsvarets behov. FFI skal være Forsvarets politiske og militære ledelses rådgiver i faglige spørsmål innenfor instituttets arbeidsområde.

Forsvarsmateriell støtter Forsvarsdepartementet og Forsvaret i planleggingen av fremtidige nyanskaffelser av våpensystemer og materiell.

Kilde: Regjeringen.no

3

Årets aktiviteter og resultater

Forsvarsbygg har utnyttet ressursene på en god måte og nådd effektiviseringskravet. Vi har forsinkelser i enkelte prosjekter i porteføljen, men ser effekt av tiltakene vi har satt i gang for å øke produksjonen. Porteføljen vurderes fortsatt til ikke å være bærekraftig. Vi utvikler beredskapsplanverk som svarer ut Forsvarets behov, og har deltatt i Forsvarets øvelser. Vi har formidlet kunnskap om sikring av eiendom, bygg og anlegg til samfunnet og levert gode resultater på miljøvennlige løsninger.

Samlet vurdering

Vi har god måloppnåelse på to av fem mål, og vurderer samlet resultat til godt.

Ressursbruk

De totale kostnadene for 2019 var på 9,2 milliarder. Av dette er 6,4 milliarder driftskostnader og 2,8 milliarder investeringer på eiendom bygg og anlegg. Midlene er brukt målrettet på eiendom, bygg og anlegg som understøtter Forsvarets operative evne og en bærekraftig eiendomsportefølje. For 2019 har vi hatt en økning i driftskostnadene på 128 millioner kroner, som skyldes økt driftsaktivitet.

Vare- og tjenestekjøp utgjør 69 prosent av de totale kostnadene i 2019, inkludert anlegg under utførelse. Dette er en reduksjon på to prosentpoeng sammenlignet med 2018. Andel lønnskostnader var 13 prosent, opp ett prosentpoeng fra fjoråret. Andre kostnader utgjorde fire prosent, en økning på ett prosentpoeng. Avskrivninger på varige driftsmidler var totalt 14 prosent, likt som i 2018.

Regnskapet

Kontantregnskapet for 2019 viser 238 millioner kroner høyere driftsutgifter enn driftsinntekter. Dette er 154 millioner kroner mindre enn tillatt merutgift på 392 millioner kroner, og måloppnåelsen for årsresultatet på drift er dermed god. Effektiviseringskravet for 2019 ble innfridd.

Miljø

Forsvarsbygg har siden tidlig på 2000-tallet jobbet med å fase ut bruk av fossilt brensel til oppvarming av bygg og anlegg. Ved utgangen av 2019 er bruken av fyringsolje redusert til 2,1 prosent av det totale energiforbruket. Vi planlegger å være helt ferdig med all utfasing av fossilt brensel innen utgangen av 2023.

Effekt for forsvarssektoren og samfunnet

Vi overleverte 16 byggeprosjekter til Forsvaret i løpet av året av i alt 368 pågående prosjekter i ulike faser. Basert på erfaringer fra øvelsen Trident Juncture 2018, har Forsvarsbygg gjennomført forberedelser til øvelsen Cold response 2020. Vi har sammen med Forsvaret videreutviklet øvingsplanverket, og styrket vår rolle som beredskapsaktør.

Oppstart for etablering av nye kapasiteter for luftromsovervåking, fortsatt utbygging av

kampflybase på Ørland og fremskutt base for kampfly og nye maritime patruljefly på Evenes, infrastruktur og vedlikeholdsfasiliteter på Haakonsværn, samt oppbygging av Finnmark landforsvar og garnison Porsangmoen, var prioriterte prosjekter for understøttelse av operativ evne og beredskap.

Vi har utført vedlikehold på bygningsmassen og prioritert EBA som videreføres i Forsvarets fremtidige basestruktur, og som har stor betydning for forsvarssektorens samlede operative evne og beredskap.

Vi bidrar til å skape nytt liv på historisk grunn ved å legge til rette for aktivitet på de nasjonale festningsverkene. Festningene ble i 2019 besøkt av 4,4 millioner mennesker, en økning på 300 000 fra året før.

Vi avhender eiendom Forsvaret ikke lengre skal benytte. Gjennom salg og miljøsanering bidrar vi til at tidligere militære eiendommer blir tilgjengelig for ny sivil bruk. Etter at kostnader til rivning, sikring og miljøsanering er trukket fra, leverte vi omlag 268 millioner kroner tilbake til forsvarsbudsjettene til bruk for høyere prioriterte formål i forsvarssektoren. Avhending av overflødig eiendom bidrar også til å redusere forsvarssektorens samlede driftskostnader til eiendom, bygg og anlegg.

Vår tilstedeværelse i store deler av landet gjør oss til en viktig bidragsyter for både lokal og nasjonal sysselsetting. Samarbeidsavtalen med Skatteetaten har vært brukt aktivt i 2019, og vi har hentet inn og vurdert over 100 utvidede skatteattester. Vi har brukt sanksjonsmulighetene i kontraktene for å få rettet opp avvik, og restanser på skatt og avgifter har blitt betalt etter kontroll av utvidet skatteattest.

Forsvarsbygg har i 2019 arbeidet videre med å bygge en kultur for kontinuerlig forbedring. En av de viktigste aktivitetene i løpet av året har vært å implementere et veikart for forbedringsarbeidet i organisasjonen.

Forsvarsbyggs målbilde

VURDERINGSKRITERIER

- God
- Akseptabelt
- Ikke akseptabelt
- Sikkerhetsgradert

L LEVERANSER	L1 Understøtte forsvarssektorens operative evne og beredskap	L2 Langsiktig videreutvikling av eiendomsporteføljen		L3 God forvaltning av forsvarssektorens eiendom, bygg og anlegg
Ø ØKONOMI	Ø1 Målrettet og effektiv anvendelse av midler			
I INTERNE PROSESSER	I1 Kontinuerlig forbedring og effektivisering			

Mål L1 Understøtte Forsvarets operative evne og beredskap

Forsvarsbygg skal understøtte Forsvarets operative evne og beredskap i tråd med de krav som til enhver tid stilles gjennom forsvarssektorens instruksjoner og retningslinjer innenfor området. Forsvarsbygg skal sørge for at etatens understøttelse av Forsvarets operative evne og beredskap inngår som en integrert del av Forsvarsbyggs virksomhetsstyringen.

Forsvarsbygg skal ha oppdaterte beredskapsplaner og gjennomføre relevante beredskapsforberedelser med grunnlag i definerte oppgaver, slik at etaten har en fullt ut tilfredsstillende beredskap. Forsvarsbygg skal delta aktivt i beredskapsøvelser i tråd med forsvarssektorens behov. Det skal videre gis prioritet til aktivitet som støtter nasjonal og alliert operativ planlegging samt etter oppdrag støtte forsvarssektoren og sivile myndigheters arbeid innenfor sikkerhet med vekt på beskyttelse og sikring av eiendom, bygg og anlegg. Forsvarsbygg skal på oppdrag støtte Forsvaret og øvrige etater i arbeidet med å lage en helhetlig oversikt over status for beskyttelsestiltak, samt implementere og/eller bidra til å implementere tiltak for deres skjermingsverdige objekter. Vurdering av måloppnåelse baseres på en helhetlig vurdering av Forsvarsbyggs evne til å løse oppdrag i tråd med definerte krav.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Deler av rapporteringen på dette målet er sikkerhetsgradert. Det er derfor kun et ugradert utdrag som presenteres i årsrapporten.

Forsvarsbygg har gjennom året jobbet med forberedelsene til øvelsen Cold response 2020, basert på erfaringer fra øvelsen Trident Juncture 2018. Vi har sammen med Forsvaret videreutviklet det operative planverket, og sammen med totalforsvaret styrket vår rolle som beredskapsaktør.

Vi har i løpet av 2019 gjennomført fortifikatoriske kontroller av prioriterte operative anlegg i henhold til planen. Objektsikkerhetsarbeidet fortsetter kontinuerlig, og vil fra 2020 utvides til også å ivareta infrastrukturens sikkerhet.

Årets sikringskonferanse samlet 300 deltakere fra offentlig og privat sektor. Temaet for årets sikringskonferanse var ny sikkerhetslov, viktigheten av sikring i et samfunnsperspektiv og næringslivets rolle i etableringen av et sikrere samfunn.

I 2019 har vi styrket og reorganisert sikkerhetsorganisasjonen i tråd med risikobildet. Med ny sikkerhetsorganisering vil vi øke kapasiteten og få mer ut av eksisterende ressurser, slik at vi kan videreutvikle sikkerhetskulturen og levere tjenester i tråd med forsvarssektorens forventninger. Tilpasningen til ny sikkerhetslov er gjennomført som del av omorganiseringen av sikkerhetsorganisasjonen.

Styring av informasjonssikkerhet inngår som en del av virksomhetens styringssystem. Vi gjennomfører årlige risiko- og sårbarhetsanalyser for å ivareta konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet av informasjon.

Resultatkrav

L1.1 Beredskap for å understøtte forsvarssektorens operative evne

Forsvarsbygg skal oppfylle kravene til styrkestruktur, komplett operativ organisasjonsplan, operativt planverk, hovedplan og enhetsplan, samt beredskapskrav og klartider.

AMBISJON 2019

Hensikten med parameteren er å kvalitativt måle vår evne til å bidra til forsvarssektorens operative evne og beredskap.

RESULTAT 2019

Måloppnåelsen rapporteres ikke i årsrapporten da informasjonen anses å være skjermingsverdig. Styringsparameter L1.1 (Beredskap for å understøtte forsvarssektorens operative evne) for 2019 og 2018 er begge N/A.

L1.2 Evne til å understøtte forsvarssektorens objektsikkerhet

Vi skal støtte Forsvaret og øvrige etater i forsvarssektoren for å ivareta sikkerhetslovens krav til sikring av skjermingsverdige objekter. Det innebærer å lage en helhetlig oversikt over status for permanente sikringstiltak i etterkant av oppdrag, og å planlegge og etablere ytterligere sikringstiltak for virksomhetenes skjermingsverdige objekter i henhold til sikkerhetslovens krav.

AMBISJON 2019

Vi skal ha kapasitet og kompetanse til å levere tilstrekkelige tjenester på de oppdrag som mottas.

RESULTAT 2019

Måloppnåelsen rapporteres ikke i årsrapporten da informasjonen anses å være skjermingsverdig. Styringsparameter L1.2 (Evne til å understøtte forsvarssektorens objektsikkerhet) for 2019 og 2018 er begge N/A.

Mål L2 Langsiktig videreutvikling av eiendomsporteføljen

Forsvarsbygg skal understøtte en bærekraftig og kostnadseffektiv utvikling av Forsvaret ved at eiendomsporteføljen er i henhold til vedtatt struktur i iverksettelsesbrevet for langtidsplanen (IVB LTP) 2017-2020. Mot 2020 skal vi effektivisere og tilpasse eiendomsporteføljen i tråd med strukturutviklinger i iverksettelsesbrevet.

Det innebærer å utarbeide gode planer, gjennomføre kostnadseffektive investeringer samt avhende utrangert EBA inkludert rivning og miljøopprydding. Forsvarsbygg skal være en god rådgiver for forsvarssektoren i valg av EBA-løsninger. Vi skal bidra til å utvikle og tilpasse eiendommene til forsvarssektorens endrede behov ved å tilby nøkterne og fleksible løsninger. Måloppnåelsen baseres på en helhetlig vurdering av Forsvarsbyggs evne til planlegging, rådgivning og gjennomføring av besluttede investerings- og avhendingsprosjekter.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Vi leverer akseptabelt på målet i 2019.

Vi overleverte 16 byggeprosjekter til Forsvaret i løpet av året, og ferdigstilte 79 beslutningsunderlag til et samlet kostnadsestimat på 3,1 milliarder. Forsvarsbygg har det siste året mottatt gjennomføringsoppdrag for EBA til nye sensorer for militær luftroms- overvåking, EBA til nye ubåter på Haakonsværn og EBA til maritime patruljefly og Quick Reaction Alert (F-35 kampfly) på Evenes.

Vi har i all hovedsak levert på investeringene i tråd med vedtatt strukturutvikling i innværende

langtidsplan for Forsvaret. Økt grunnbemanning og innleie av ressurser har hatt effekt i 2019 og bidratt til økt produksjon. Tiltakene vil videreføres i 2020. Forsvarsbygg har et ansvar for at Forsvarets arealbruksinteresser blir ivaretatt i sivil arealplanlegging. I tillegg til at vi har behandlet et betydelig antall reguleringsplaner og nabovarsler, håndterte vi i 2019 om lag 600 innkommende sivile arealplansaker, herunder kommuneplaner, vindkraftsaker og verneplaner.

Investeringsprosjekter:**ØRLAND, EVENES OG VÆRNES**

Utbyggingen av kampflybasen på Ørland er vårt største utviklingsprosjekt noensinne. Prosjektene er i all hovedsak gjennomført i henhold til oppdraget gitt av Forsvarsdepartementet.

Utbyggingen av kampflybasen på Evenes og utviklingen av Værnes ligger noe etter plan. Årsaken på Evenes er blant annet endret plassering av hangar for nye maritime patruljefly. Forsvarsbygg har sammen med Forsvaret og Avinor kommet fram til en felles løsning for plassering av hangaren. Forsinkelsene på Værnes skyldes blant annet høye priser i markedet, og at kostnadene for nytt drivstoffanlegg må opp til ny behandling i Stortinget. I 2019 er det inngått kontrakter i forbindelse med utbyggingen på Evenes for over én milliard kroner.

Investeringsprosjekt: UBÅT

I 2019 har investeringsprosjektene i forbindelse med nye ubåter gått i henhold til planen. I juni mottok Forsvarsbygg gjennomføringsoppdraget fra Forsvarsdepartementet om å etablere vedlikeholdsfasiliteter på Haakonsværn for Norges fire nye ubåter. EBA-fasilitetene skal være operative innen Forsvaret mottar de nye ubåtene i 2025/2026.

Investeringsprosjekt:**SKJERMINGSVERDIGE OBJEKTET (SVO)**

I 2019 har arbeidet med sikring av skjermingsverdige objekter blitt framskyndet.

Eiendom, bygg og anlegg til alliert trening og øving

Forsvarsbygg har støttet Forsvaret og Forsvarsdepartementet i prosesser knyttet til mottak av styrker til alliert trening og øving, blant annet ved å etablere camper på Skjold og Elvegårdsmoen.

Utrednings- og rådgivningsstøtte i forsvarssektoren

Forsvarsbygg støtter Forsvarsdepartementet og Forsvaret

med kontinuerlig langtidsplanlegging. I løpet av 2019 har Forsvarsbygg bidratt i arbeidet med Forsvarssjefen fagmilitære råd med rådgivning, eiendomsinformasjon, utredninger, konsekvensbeskrivelser og kostnadsberegninger. I forbindelse med Forsvarsdepartementets utarbeidelse av langtidsplan for forsvarssektoren for perioden 2021-2024, har vi i 2019 levert en utredning av Bodø-regionen, mulighetsstudier for Bardufoss og Porsangmoen, samt en utredning for skyte- og øvingsfelt. Vi vil fortsette å bidra til arbeidet med ny langtidsplan i 2020. På plan- og rådgiversiden har vi støttet Forsvarsdepartementet og Forsvaret med vurderinger knyttet til alliert øving og trening i Indre Troms, og utredninger knyttet til EBA-behov på Rena og Indre Troms. I 2019 utarbeidet vi leirplaner for Rygge, Værnes, Haakonvern og Lutvann. Vi har også støttet Forsvarets forskningsinstitutt og Forsvarsdepartementet i arbeidet med forbedring og effektivisering i neste langtidsperiode, blant annet med forslag til tiltak for å effektivisere forsvarssektorens eiendomsportefølje.

Utfasing av fossilt brensel

Forsvarsbygg har siden tidlig på 2000-tallet jobbet med å fase ut bruk av fossilt brensel til oppvarming av bygg og anlegg, og Forsvarsbygg har siden 2016 faset ut totalt 113 oljefyringsanlegg. I 2019 var det totalt 55 prosjekter for utfasing av mineralolje til oppvarming av bygg, unntatt boligprosjekter. Vi har også gjennomført midlertidige tiltak for utfasing av oljefyring på Rygge og Værnes. Vi har ikke nådd målsettingen om å fase ut all mineralolje til oppvarming innen 1. januar 2020. Vi har fått dispensasjon for de gjenstående lokasjonene Bodø, Evenes og Haakonvern, i påvente av planlagt utrangering eller gjennomføring av infrastrukturprosjekter. Vi planlegger å være ferdig med all utfasing av fossilt brensel senest innen dispensasjonsperiodens utløp i 2023.

Avhending

Vi har innfridd kravene i avhendingsplanen for året. Et stort antall boliger solgt, og brannstasjonen på Bardufoss og et depotbygg på Haakonvern er revet.

Resultatkrav

SP L2.1 Byggeprosjekter ferdigstilt til avtalt tid

Formålet med styringsparametere er at brukerne kan ta i bruk EBA i henhold til behovet og at prosjektene gjennomføres mest mulig kostnadseffektivt.

AMBISJON 2019

90 prosent av ferdigstilte (overlevert til bruker) prosjekter skal være levert på tidspunkt for avtalt overlevering i gjennomføringsoppdraget. Styringsparameteren var ny i 2019.

RESULTAT 2019

Måloppnåelsen er ikke akseptabel.

Styringsparameter L2.1	2019
Ferdigstilte prosjekter levert på tidspunkt for avtalt overlevering.	50 %

Det er overlevert 16 EBA-prosjekter i 2019. Åtte investeringsprosjekter er overlevert bruker på tid med formell overleveringsforretning, fire prosjekter er levert på tid men med forsinket formell overleveringsforretning og fire prosjekter er overlevert med forsinket overleveringstidspunkt. Forsvarsbygg erfarer at ferdigstillesdato og dato for overlevering av prosjekter er gjenstand for ulik praksis i prosjektporteføljen. Dette medfører at vi kan rapportere forsinket overlevering selv, om bruker har tatt EBA i bruk.

SP L2.2 Gjennomsnittlig sluttkostnad innenfor P50

Hensikten er å måle at det er tilstrekkelig samsvar mellom beregnet sannsynlighet for prosjektkostnad og virkelig prosjektkostnad (sluttkostnad), og om det er tilstrekkelig kontroll med usikkerhetsstyringen i prosjektene.

AMBISJON 2019

Forsvarsbygg skal ha en god beregnet usikkerhetsspredning. Samlet sluttkostnad for porteføljen av ferdigstilte prosjekter siste år, delt på samlet styringsramme for de samme prosjektene, skal ikke overstige 1 (100 prosent). Parameteren ble endret i 2019.

RESULTAT 2019

Måloppnåelsen er god.

Styringsparameter L2.2	2019
Samlet sluttkostnad for porteføljen av ferdigstilte prosjekter siste år, delt på samlet styringsramme for de samme prosjektene, skal ikke overstige 1 (100 prosent).	98 %

SP L2.3 Investeringskostnad per kvm

Forsvarsbygg skal planlegge og ferdigstille bygg med nøktern standard og tilfredsstillende kvalitet til riktig kostnad.

AMBISJON 2019

Redusere kostnadene med 4 prosent sammenlignet med prisnivå 1. juli 2016 (5 prosent innen 2020).

RESULTAT 2019

Måloppnåelse er god.

Styringsparameter L2.3	2019	2018	2017
Kostandene i investeringsprosjektene skal reduseres for definerte bygg kategorier.	-12 %	-3 %	8 % (kun ett prosjekt i utvalget)

SP L2.4 Andel generelle kostnader

Hensikten med styringsparameteren er å redusere Forsvarsbyggs gjennomføringskostnad ved gjennomføring av investeringsprosjektene. Dette rapporteres som andel av investeringsprosjektens totalkostnad basert på kostnadsoppstilling i henhold til Norsk standard (NS3451).

AMBISJON 2019

Generelle kostnader skal ikke overstige 18 prosent av totale prosjektkostnader.

RESULTAT 2019

Måloppnåelse er akseptabel.

Styringsparameter L2.4	2019	2018	2017
Generelle kostnader skal ikke overstige 18 prosent av totale prosjektkostnader.	19 %	24 %	21 %

SP L2.5 Utfasing av fossil olje innen 2020

Måleparameteren er kubikkmeter fossil fyringsolje forbrukt i forsvarssektoren per kalenderår. Estimert forbruk i 2015 var 3 840 kubikkmeter. All bruk av fossil fyringsolje skal være utfaset innen 1. januar 2020. Fossil fyringsolje til grunnlast skal være utfaset innen 31. desember 2018.

AMBISJON 2019

All bruk av fossil brensel til grunnlast er opphørt.

RESULTAT 2019

Måloppnåelsen er ikke akseptabel.

Styringsparameter L2.5	2019	2018	2017
Reduksjon av fossil fyringsolje	1484 m ³	2050 m ³	2514 m ³

Mål L3 God forvaltning av forsvarssektorens EBA

Vi ivaretar verdiene i eiendomsporteføljen. Dette innebærer opprettholdelse av bruksverdi, økonomisk verdi og verneverdi med prioritet på bruksverdi for Forsvaret. Eiendomsforvaltningens overordnede mål er at all ressursbruk skal resultere i funksjonell EBA som tilfredsstillende brukernes behov innenfor best mulig totaløkonomi i forsvarssektoren.

Mot 2020 skal vi sikre bærekraftig og kostnadseffektiv ivaretagelse av forsvarssektorens EBA gjennom en langsiktig verdibevarende forvaltning av eiendomsporteføljen. Ressursinnsatsen skal sikre ivaretagelse av lovpålagte krav for hele porteføljen og prioriteres mot bruksverdi på baser som har en viktig funksjon for Forsvaret operative evne og beredskap. Vi skal gi råd, utarbeide planer og gjennomføre tiltak som sikrer optimal ressursutnyttelse.

Vurdering av måloppnåelse baseres på en helhetlig vurdering av vår evne til planlegging, rådgivning og gjennomføring av tiltak. Dette for å sikre optimal ressursutnyttelse for at bruksverdi i forsvarssektoren opprettholdes og at lovpålagte krav ivaretas.

Samlet vurdering av måloppnåelse**Måloppnåelsen er vurdert til akseptabel.**

Forsvarsbygg prioriterer tilgjengelige vedlikeholdsmidler til operativ eiendom, bygg og anlegg. I 2019 har vi gjennomført vedlikehold for om lag 609,1 millioner kroner. 84 prosent av midlene har gått til planlagte vedlikeholdstiltak, og er i henhold til målkravet.

Tilstandsgraden har hatt en negativ utvikling de senere årene, og vi forventer ingen forbedring av tilstanden på porteføljenivå for 2020. Alderen på dagens eiendom, bygg og anlegg gjør at vi de neste ti årene står foran et betydelig behov for fornyelse. Mengden oppdukkende vedlikehold har derfor vært økende, men nødvendig for å unngå svikt, driftsavbrudd eller andre uønskede konsekvenser.

Festningene

4,4 millioner mennesker besøkte festningene i 2019. Dette er ny publikumsrekord, og bekrefter festningenes posisjon blant Norges mest besøkte reisemål.

Opplevelsesbasert verdiskaping er et satsingsområde mot målet om å oppnå større grad av selvfinansiering. I tillegg har Forsvarsbygg jobbet for å inngå samarbeid med sivile investorer, som kan bidra til å sette bygg i stand til ny virksomhet. Forsvarsbygg leverte i 2019 en utredning om festningsverkenes evne til selvfinansiering til Forsvarsdepartementet.

Allmen verneplikt

Forsvarsbygg har i 2019 fått 10 millioner kroner for å legge til rette for allmenn verneplikt. Midlene har i år gitt Hæren nye dusj- og toalettløsninger på Porsangmoen og Elvegårdsmoen. To prosjekter på Skjold er blitt forsinket, men vil bli gjennomført i 2020.

Elektronisk sikring

I 2019 har Forsvarsbygg styrket kompetansen innenfor elektronisk sikring, og inngikk i august en ny leveranseavtale med Forsvarsstaben. Den nye avtalen sikrer en planmessig og forutsigbar drift av Forsvarets anlegg.

Skader på eiendom, bygg og anlegg

I 2019 er det registrert skader på eiendom, bygg og anlegg for 23,2 millioner kroner. Disse skal utbedres og finansieres over husleien fra Forsvaret. Skadene skyldes blant annet nyttårsstormen på Ørland og eksplosjonen i helikopterhangaren på Høybuktmoen, utløst av lynnedslag.

Energi

Energiledelse består av tekniske tiltak, energioppfølging på drift av tekniske systemer, og rådgivning om brukeratferd, som bidrar til lavere energibruk. Energiforbruk i 2019 er redusert med 7 prosent (42,5 GWh) sammenlignet med samme periode i 2016, og tilsvarer omlag 8 millioner kroner. Forsvarsbygg leverte i 2019 en konseptutredning for innovative energi- og klimaløsninger i bygg, områder og energisystem. Utredningen inneholdt anbefalinger for tiltak slik at eiendomsmarkedet kan bidra med fleksibilitet til energimarkedet. Vi vil i 2020 teste ut noen av disse anbefalingene.

Telelosji

Telelosji innebærer alle former for plassering av elektronisk utstyr for kommunikasjon eller distribusjon av data- og telekommunikasjon, samt radio/TV-signaler fra kommersielle aktører på Forsvarets eiendommer. Forsvarsbygg har i 2019 innvilget 46 søknader om telelosji, og inngått 12 kontrakter med sivile leverandører av data- og telekommunikasjon.

Resultatkrav

L3.1 Gjennomføre planmessig vedlikehold

Parameteren måler hvor stor andel av vedlikeholdsmidler som er benyttet til planlagt vedlikehold i forhold til totalt tilgjengelige vedlikeholdsmidler (regnskapstall) og hvor mye av totale verdibevaringsmidler som går til verdibevaring.

AMBISJON 2019

A: Vi skal sikre at minimum 80 prosent av de totale vedlikeholdsinntektene i husleien går til planlagt vedlikehold av bygg og anlegg.

B: Vi skal sikre at minimum 73 prosent av de totale verdibevaringsmidlene benyttes til verdibevaring. Målt første gang i 2019.

RESULTAT 2019

Måloppnåelsen er akseptabel.

Styringsparameter L3.1	2019	2018	2017
A: Andel gjennomført planmessig vedlikehold	83,7 %	75 %	82 %
B: Verdibevaringsmidler (kostnader) benyttet til verdibevaring/ totale husleieinntekter	72,9 %		

L3.2 Effektiv EBA-utnyttelse i forsvarssektoren

Parameteren måler hvor stor andel av den totale bygg- og anleggsporføljen som ikke er utleid i forhold total forvaltet portefølje.

AMBISJON 2019

Vi skal følge opp at de byggene, eiendommer og anlegg som forsvarssektoren disponerer, i så stor grad som mulig, er i bruk – eller blir raskt avhendet. Kravet er mindre enn 4,5 prosent ikke utleid areal.

RESULTAT 2019

Måloppnåelsen er god.

Styringsparameter L3.2	2019	2018	2017	2016
Totalt ikke utleid areal	2,89 %	5,1 %	5,6 %	8,5 %

Beregnes slik: $\frac{\text{Antall kvadratmeter forvaltet uten leieinntekter}}{\text{total antall kvm forvaltet i forsvarssektoren}} * 100$ prosent.

Mål Ø1 Målrettet og effektiv anvendelse av midler

Forsvarsbygg skal ha god økonomistyring i et årlig og flerårig perspektiv slik at tildelte midler anvendes nøkternt og effektivt i tråd med forutsetningene i IVB LTP2017–2020. Forsvarsbygg skal optimalisere driften og sørge for best mulig utnyttelse av tilgjengelige ressurser, basert på nøkternhet i et helhetlig perspektiv. Forsvarsbygg skal ha oversikt over konsekvensene av budsjettbalanserende tiltak og komme med forslag til tiltak og prioriteringer, herunder om tiltakene er midlertidige eller varige. Forsvarsbygg skal bidra med effektiviseringstiltak og sørge for å ta ut sin del av gevinstpotensialet som et ledd i å finansiere forsvarssektorens langtidspan. Vurderingen av måloppnåelse baseres på en helhetlig vurdering av Forsvarsbyggs økonomiske resultat og samlede leveranser. God styring og kontroll samt evnen til å oppnå forventet årsresultat skal vektlegges i vurderingen.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Vi leverer godt på målet i 2019.

Forsvarsbygg avlegger regnskap etter to finansielle rammeverk: Kontantregnskap etter statsregnskapets bestemmelser og periodisert virksomhetsregnskap etter statlige regnskapsstandarder (SRS). Forsvarsbyggs måloppnåelse er basert på kontantregnskapet, og er delt inn i styringsparameter for årsresultat på drift, investering, avhending, og gevinstrealisering.

Det periodiserte virksomhetsregnskapet for 2019 viser et overskudd på 156 millioner kroner, mot et budsjettert overskudd på 262 millioner kroner. Avviket skyldes høyere husleiekostnader hovedsakelig på grunn av høy aktivitet knyttet til vedlikehold i siste periode av året, samt lavere avhendingsinntekter.

Kontantregnskapet for 2019 viser 238 millioner kroner høyere driftsutgifter enn driftsinntekter. Dette er 154 millioner kroner mindre enn tillatt merutgift på 392 millioner kroner, og måloppnåelsen for årsresultatet på drift er dermed god. Måloppnåelsen for årsresultat på investering består av utgifter til nybygg og nyanlegg, og kampflybaseprosjektet på Ørland. Forsvarsbygg hadde en mindreutgift knyttet til investeringer i 2019 på 570 millioner kroner. Av disse er 373 millioner kroner knyttet til nybygg og

anlegg, mens 194 millioner kroner er knyttet til kampflybaseprosjektet på Ørland. Mindreutgiften skyldes forsinkelser og periodiseringsavvik, samt at tilgangen på prosjekter i prosjektporteføljen for nybygg og anlegg har vært for liten i forhold til den økonomiske rammen. Mindreutgiften på kampflybaseprosjektet skyldes i hovedsak forsinkelser på grunn av behov for ny anbudsrunde, samt forsinket fremdrift på støytak utenfor basen, som følge av lengre behandlingstid hos kommune og fylkesmannen. Måloppnåelsen for årsresultatet på investering vurderes som ikke akseptabel fordi tiltak for å nå rammen ikke har hatt tilstrekkelig effekt.

Forsvarsbyggs måloppnåelse for årsresultatet på avhending er god. Det er innbetalt 268 millioner i 2019, noe som er 4 millioner kroner over målkravet. Forsvarsbygg har høyt fokus på forbedrings- og effektiviseringstiltak, og det er krav om at Forsvarsbygg skal effektivisere for til sammen 253,7 millioner 2016-kroner i årlige besparelser innen utgangen av langtidspan 2017-2020. Realiserte gevinster skal være varige og kunne omprioriteres til høyere prioriterte formål i forsvarssektoren. For 2019 har Forsvarsbygg levert over målkravet til effektivisering.

Resultatkrav

Ø1.1 Årsresultat drift

Forsvarsbygg skal ha målrettet og effektiv anvendelse av midler ved å måle prosentvis avvik mellom tildeling og forventet forbruk innenfor drift.

AMBISJON 2019

Avviket fra rammen skal være mindre enn eller lik fem prosent.

RESULTAT 2019

Måloppnåelse for driftsbevilgningen er god.

Styringsparameter Ø1.1	2019	2018
Kapittel 1710/4710, post 01 – Forsvarsbyggs driftskapittel	3,25 %	1,91 %

Ø1.2 Årsresultat investering

Forsvarsbygg skal ha målrettet og effektiv anvendelse av midler ved å måle avvik mellom tildeling og forventet forbruk innenfor investeringsperspektivet.

AMBISJON 2019

Avviket fra rammen skal være mindre enn eller lik fem prosent.

RESULTAT 2019

Måloppnåelse er samlet sett vurdert til ikke akseptabel.

Styringsparameter Ø1.2	2019	2018
Kapittel 1710, post 47 – Nybygg og anlegg	15,12 %	11,23 %
Kapittel 1761, post 47 – Kampflybase	15,11 %	0,39 %
Kapittel 4710, post 47 – Salg av eiendom bygg og anlegg*	–*	0,15 %
Samlet avvik fra ramme	15,11 %	8,37 %*

* Styringsparameter for salg av eiendom og bygg og anlegg er skilt ut som et eget styringsparameter for 2019. Det er derfor ikke 1:1 sammenligning mellom 2019 og 2018.

Ø1.3 Årsresultat Avhending

Forsvarsbygg skal ha målrettet og effektiv anvendelse av midler ved å måle avvik mellom inntektskrav og avhendingsinntekter.

AMBISJON 2019

Avviket fra rammen skal være inntil 10 prosent.

RESULTAT 2019

Måloppnåelse er samlet sett vurdert til god.

Styringsparameter Ø1.3	2019	2018
Kapittel 4710, post 47 – Årsresultat avhending	1,4 %	0,15 %

Ø1.4 Gevinstrealisering

Forsvarsbygg skal frigjøre minimum 270 millioner 2019-kroner i perioden 2017-2020, gjennom tiltak knyttet til effektivisering, i tråd med årlige resultatkrav.

AMBISJON 2019

Forsvarsbygg skal frigjøre minimum 188 millioner kroner ved utgangen av 2019.

RESULTAT 2019

Måloppnåelsen er god.

Styringsparameter Ø1.3	2019*	2018*
Drift	86 mill.	49 mill.
Investering	107 mill.	50 mill.
Samlet gevinst	193 mill.	99 mill.

* Tallene er akkumulert.

Mål I1 Kontinuerlig forbedring og effektivisering

Vi skal ved systematisk og kontinuerlig forbedringsarbeid legge opp til effektivisering i alle ledd i virksomheten og medvirke til effektivisering i øvrige deler av forsvarssektoren. Frem mot 2020 skal besluttede effektiviseringstiltak gjennomføres og det skal etableres en systematisk tilnærming til kontinuerlig forbedring basert på forsvarssektorens felles metodikk. I arbeidet med kontinuerlig forbedring og effektivisering skal det spesielt legges vekt på å videreutvikle standardiserte løsninger og effektive ledelses-, stabs-, og støtteprosesser. Vi skal etablere og utøve kontinuerlig forbedring basert på en systematisk og helhetlig tilnærming i et sektorperspektiv. Realisering av igangsatte og identifisering av nye effektiviseringstiltak skal vektlegges.

Samlet vurdering av måloppnåelse

Vi leverer godt på målet i 2019.

Forsvarsbygg har i 2019 arbeidet videre med å bygge en kultur for kontinuerlig forbedring. Vi bruker lean-metodikk til dette arbeidet, gjennom et internt program kalt Flyt. En av de viktigste aktivitetene i løpet av året har vært å implementere et veikart for kontinuerlig forbedring i organisasjonen. Veikartet er verktøyet vårt for å øke organisasjonens modenhet innen kontinuerlig forbedring.

I løpet av 2019 har alle lederne våre gjennomført opplæring i lean-ledelse. Dette ser vi på som avgjørende for å lede forbedringsarbeidet videre i organisasjonen. Alle medarbeidere har fått grunnopplæring i lean-metodikk, og vi har videreført lokale initiativ i den enkelte avdeling og seksjon. Dette gjør vi for å forsterke en ønsket kultur, der alle jobber kontinuerlig for å forbedre oppgaver og prosesser som en del av den overordnede oppdragsløsningen. Vi har også gjennomført verdistrømsanalyser på utvalgte prosesser, slik at vi kan standardisere disse på tvers av organisasjonen. Engasjementet for kontinuerlig forbedring i organisasjonen har ført til en betraktelig økning i antall forbedringsforslag sammenlignet med fjoråret. Vi vil fortsette arbeidet med Flyt-programmet og veikartet for kontinuerlig forbedring i 2020, og legge særlig vekt på å identifisere gevinster og effekter.

I løpet av året har vi gjort organisatoriske endringer for å effektivisere og tilpasse leveransene Forsvarets behov. Vi har blant annet omorganisert prosjektvirksomheten etter hvilke forsvarskapasiteter de understøtter.

Forsvarsbygg ser digitalisering i sammenheng med kontinuerlig forbedring. Digitalisering og bruk av digitale verktøy er ofte en forutsetning for å gjennomføre ønskede forbedringer. Forsvarsbygg har i 2019 styrket den strategiske satsningen på digitalisering, og innarbeidet digitalisering i virksomhetsstrategien. Vi jobber sammen med Forsvarsmateriell, Forsvaret og Forsvarets forskningsinstitutt for å øke arbeidet med kontinuerlig forbedring i forsvarssektoren.

Resultatkrav

SP 11.1 Kontinuerlig forbedring

Resultatet vurderes etter evne til å identifisere nye forbedringstiltak, gjennomføre besluttede tiltak og understøtte og legge til rette for besluttede effektiviseringstiltak i øvrige deler av forsvarssektoren. Dette inkluderer at vi skal bidra til å identifisere nye effektiviseringstiltak i øvrige deler av forsvarssektoren. Det innebærer også en tydelig og kompetent ledelse og styring, lederforankring og formidling av arbeidet med gevinstrealisering og effektivisering.

AMBISJON 2019

Parameteren skal ha god måloppnåelse.

RESULTAT 2019

Måloppnåelsen er god.

Styringsparameter I1.1	2019
Kontinuerlig forbedring	God

Redegjørelse for ressursbruk

I 2019 hadde Forsvarsbygg totale driftsinntekter på 6,5 milliarder kroner. I tillegg er det benyttet bevilgninger på 2 863 millioner kroner til finansiering av investeringer på eiendom bygg og anlegg. Forsvarsbygg har et driftsresultat på 156 millioner kroner. Totalt er dette økning på 260 millioner kroner fra 2018. Økningen skyldes høyere salg og leieinntekter, men også en reduksjon i andre driftsinntekter som følge av ekstraordinære salgsinntekter ved avhending for 2018. I tillegg er det noe lavere inntekter på bevilgninger knyttet til investering på eiendom bygg og anlegg, som følge av lavere produksjon sammenlignet med 2018. Endringer i inntektene påvirker kostnadsfordelingen i ressursbruken for 2019 da økte salg og leieinntekter har enn noe større andel lønn og personalkostnader enn bevilgningsprosjekter sammenlignet med tidligere periode.

Kostnader

De totale kostnadene for 2019 var 9 230¹ millioner kroner. Av dette er det gjennomført investeringer på eiendom, bygg og anlegg for totalt 2 863 millioner kroner, som er balanseført. De totale driftskostnadene for 2019 var 6 368 millioner kroner. Dette er en økning på 128 millioner kroner fra 2018. Årsaken til endringen fra 2018 er en reduksjon på tre prosent i vare- og tjenestekjøp og en økning på åtte prosent for lønn- og pensjonskostnader. I tillegg kommer en økning på andre driftskostnader på 14 prosent, og fem prosent økning i av- og nedskrivingskostnader på EBA.

Totale kostnader per innsatsfaktor

Vare- og tjenestekjøp utgjør 69 prosent av de totale kostnadene i 2019, inkludert anlegg under utførelse. Dette er en reduksjon på to prosentpoeng sammenlignet med 2018. Andelen av de samlede lønns-kostnadene var 13 prosent, opp ett prosentpoeng fra fjoråret. Andre kostnader utgjorde fire prosent, likt med 2018. Avskrivninger på varige driftsmidler var totalt 14 prosent, og likt som i 2018.

De påvirkbare kostnadene, uten av- og nedskrivninger relatert til EBA-investeringer, utgjorde totalt 7 926 millioner kroner. Fordelt på innsatsfaktorene utgjorde vare- og tjenestekjøp 80 prosent av de totale kostnadene. Dette er en reduksjon på to prosentpoeng sett opp mot 2018. Lønn utgjorde totalt 15 prosent, en økning på ett prosentpoeng sammenlignet

med 2018. Andre driftskostnader utgjorde fem prosent, en økning på ett prosentpoeng fra 2018.

Totalt vare- og tjenestekjøp fordelt på kontonivå

Det er i 2019 utgiftsført kostnader på vare- og tjenestekjøp for totalt 6 339 millioner, hvorav 2 863 millioner er balanseført. Videre klassifisering av varekjøp viser at 84 prosent av varekjøpene var knyttet til fremmedytelse og underentreprise, ni prosent til gjennomstrømningskostnader og syv prosent til direkte kostnader på drift, hvorav innleie utgjør 57 prosent av disse. Alle vare- og tjenestekjøp blir bokførtført direkte på prosjektene i de ulike produktområdene.

Totale kostnader per produktområde²

Totale kostnader har hatt en reduksjon på 0,3 prosent fra 2018. Totalt er det benyttet 3 417 millioner kroner til drift- og investeringsbevilgninger i 2019, en reduksjon på seks prosent fra 2018. Oppdragsfinansierte kostnader har hatt en økning på 17 prosent, som følge av høyere oppdragsmengde utenfor forsvarssektoren.

De totale kostnadene knyttet til husleieavtalene for 2019 er på 2 862 millioner kroner. Dette er en økning fra 2018 på seks prosent, og skyldes i hovedsak høyere produksjon og avskrivningskostnader. I 2019 har vi benyttet 1255 millioner til forvaltning, drift og vedlikehold og utviklingskostnader av EBA. Forsyningskostnader utgjorde ni prosent av de totale kostnadene, og består i hovedsak av gjennomstrømningskostnader. Dette er en reduksjon på ti prosent fra 2018. Tilleggstjenester utgjorde 14 prosent av de totale kostnadene, en lik andel som i 2018. De totale avhendingskostnadene utgjør 204 millioner kroner, en endring på én prosent fra 2018. Kostnader forbundet med bolig og kvarter har en økning på én prosent, og skyldes i hovedsak gjennomstrømningskostnader.

- 1 Totale kostnader inkluderer anlegg under utførelse (AAU).
- 2 Alle produktområdene er knyttet til egne avtaler, og kan ha ulike finansieringskilder i statsregnskapet.

Virksomhetens bemanningssituasjon

Årsverksutvikling

Ved utgangen av 2019 var det totalt 1 389 ansatte og 1330 årsverk i Forsvarsbygg. Dette er en liten økning fra 2018, og skyldes økt oppdragsmengde.

Av de fast ansatte er 98,9 prosent sivilt ansatt, og 1,1 prosent er militære. Av den totale arbeidsstokken er 6,0 prosent midlertidige stillinger. Dette er en liten økning fra 2018. Forsvarsbygg ligger godt innenfor landsgjennomsnittet, som ligger på 7,9 prosent i 2019 innenfor alle næringer. Deltidsansatte utgjorde 6,4 prosent av arbeidsstyrken i 2019. Dette er betydelig under landsgjennomsnittet på 25 prosent.

Forsvarsbygg hadde i 2019 en turnover på 9,0 prosent, tilsvarende som i 2018.

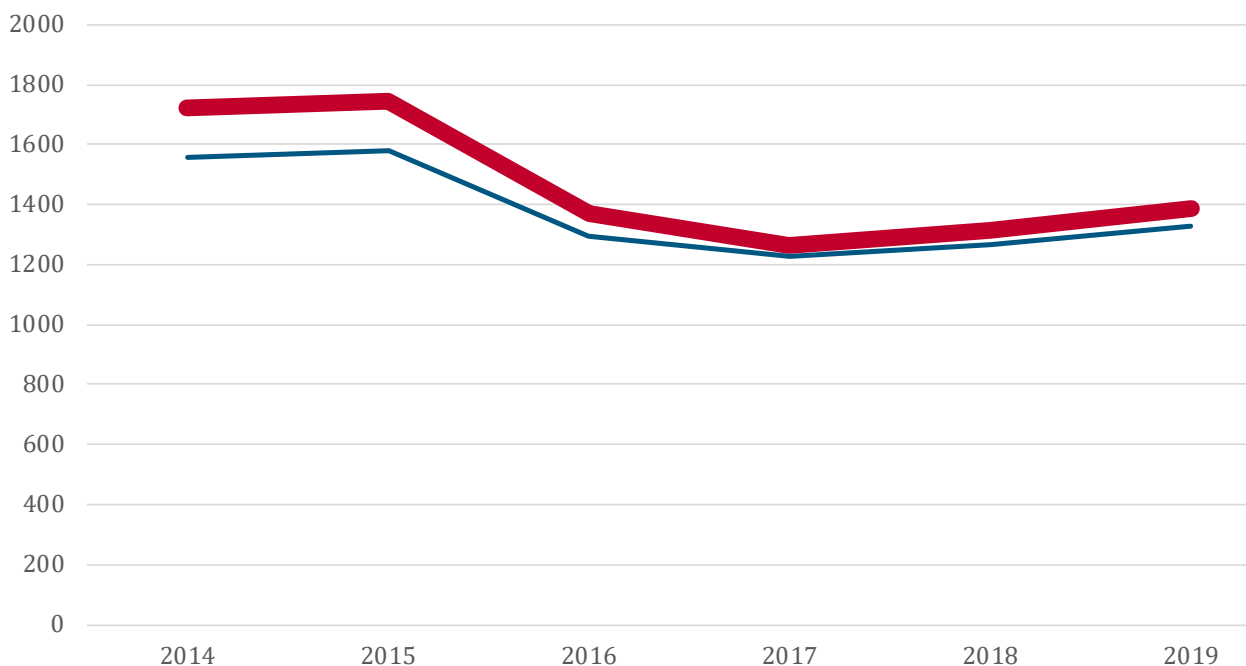
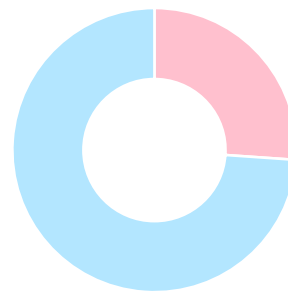
Sykefravær

Sykefraværet i Forsvarsbygg endte i 2019 på 4,4 prosent, tilsvarende sykefraværet i 2018. Måltallet for sykefravær i Forsvarsbygg i 2019 var 5 prosent eller lavere.

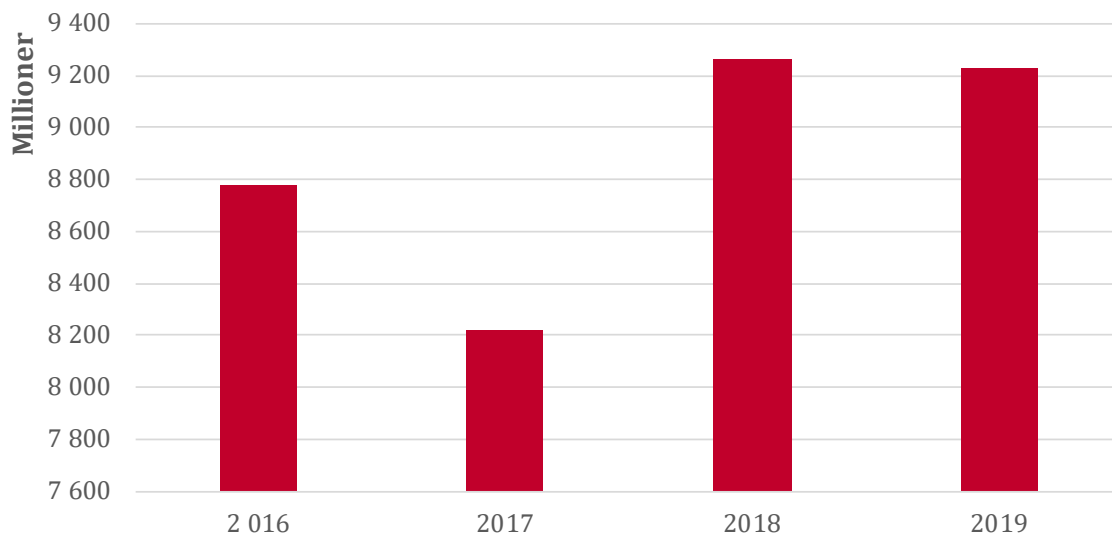
De fem siste årene har Forsvarsbygg hatt en stabil nedgang i sykefraværet for hvert år, til tross for flere store omstillinger i samme periode. Vi har jobbet systematisk over tid med å utvikle gode sykefraværsrutiner, samt med opplæring av ledere i vanskelige sykefraværsaker og tiltak for inkluderende arbeidsliv. Forsvarsbygg sitt skreddersydde HMS-kurs og nyutviklede lederopplæringsprogram har også vært viktige faktorer i arbeidet.

Antall ansatte og årsverk

Inkludert pensjonister, sykevikarer og timelønnede

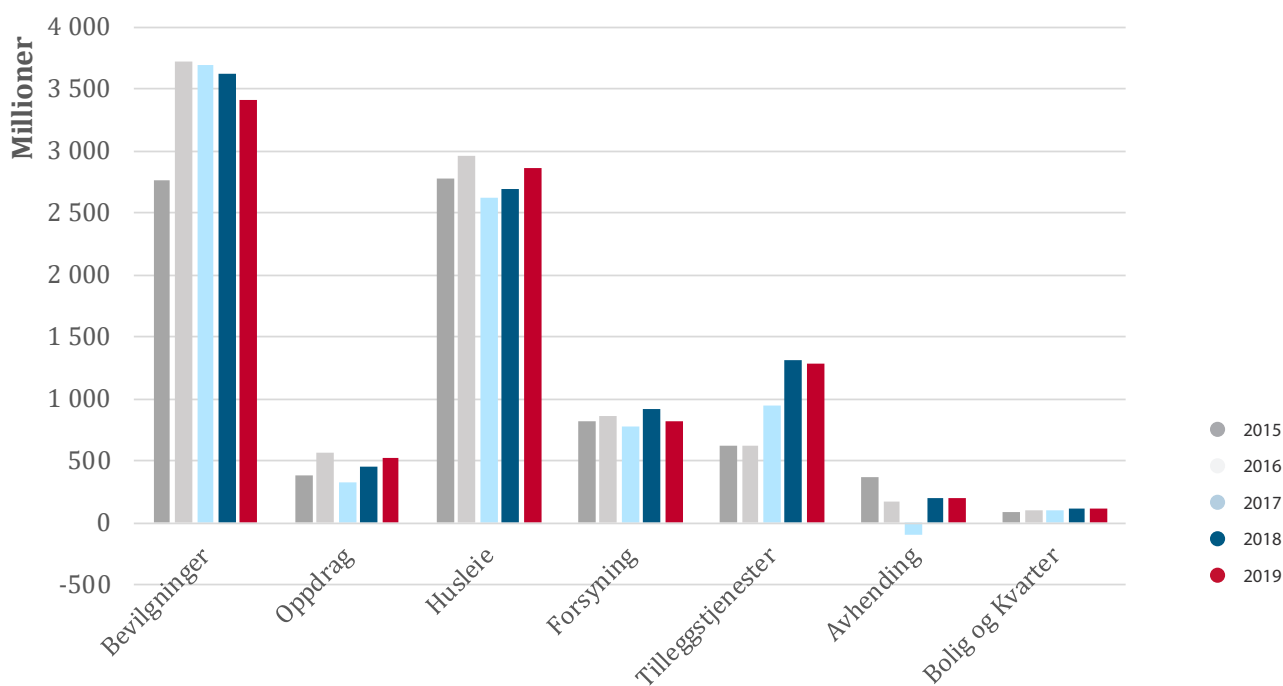
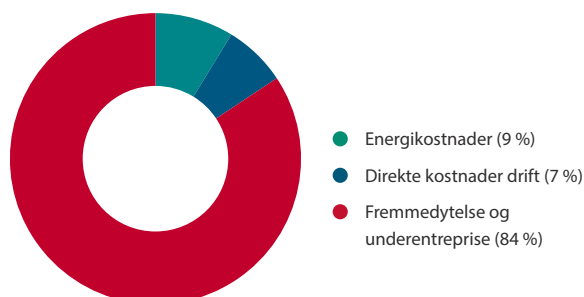
Totale driftskostnader i perioden 2016–2019

Totalt driftskostnader per innsatsfaktor

Totalt varekjøp fordelt på kontonivå

4

Styring og kontroll

Forsvarsbyggs styring og kontroll er tilpasset virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. Vi gjennomfører aktiviteter i tråd med Forsvarsdepartementets mål og prioriteringer, og med effektiv ressursbruk. En kultur for kontinuerlig forbedring er navet i arbeidet med å sikre effektive prosesser med høy kvalitet.

Innledning

Forsvarsbygg har god styring og kontroll på virksomheten. Forsvarlig forvaltning og kontinuerlig forbedring utgjør rammene for kulturbygging, organisering, effektivisering og styring av virksomheten. I 2019 har vi har i økende grad tatt i bruk analyse og evalueringer som verktøy for å dokumentere erfaringer. Gjennom å koble strategiske initiativ til virksomhetsstyringen, legger vi til rette for en mer helhetlig oppfølging og effektiv gjennomføring.

Styringsystem

Hovedstrukturen i virksomhetsstyringen vår ligger fast, og er tilpasset virksomheten i ett- og flerårig perspektiv. Vi har en velfungerende økonomimodell, som sammen med mål-, resultat- og risikostyring, er navet i vår overordnede styring. Internrevisjonen har vurdert at Forsvarsbyggs overordnede modenhet på styring og kontroll er formalisert, og på vei mot etterlevelse. På virksomhetsnivå er denne vurderingen uendret fra 2018. Internrevisjonen peker på at Forsvarsbygg er i positiv utvikling, og at enkelte elementer i styringsystemet vårt beveger seg mot kontinuerlig forbedring.

For å understøtte måloppnåelsen og bidra til utvikling av virksomheten, har vi samlet sikkerhetsressursene våre, og restrukturert investeringsvirksomheten for i større grad å speile Forsvarets inndeling i kapasitetene land, sjø, luft og cyber. Etableringen av anskaffelsesavdelingen som en tverretattlig fagavdeling har gitt oss mer effektive anskaffelser, og lagt til rette for bedre forvaltning og profesjonalisering av leverandør-oppfølgingen. Stadig flere av arbeidsprosessene våre blir definert og forbedret gjennom bruk av leanbaserte verktøy.

Mål- og resultatstyring

Forsvarsbyggs overordnede målbilde ligger fast i langtidsperioden 2017-2020. Vi har fokus på måloppnåelse i ettårsperspektiv og for langtidsperioden. Interne strategiske satsningsområder er inkludert i det overordnede målbildet. Utfordringene knyttet til tilgjengelige rammer i investeringsvirksomheten har preget mål- og resultatstyringen vår også i 2019. Analyser av årsaker og virkninger, tett oppfølging av risiko og iverksetting av tiltak på flere nivåer i organisasjonen, har ført til bedret måloppnåelse i løpet av året.

Risikostyring og intern kontroll

Forsvarsbygg bruker risikostyring som verktøy og metode for å forsterke mål- og resultatstyring i virksomhets- og i prosjektstyringen.

Systematiske og regelmessige vurderinger av risiko er en integrert del av Forsvarsbyggs styrings- og rapporteringsprosesser. Gjennom tidlig iverksetting av risikoreduserende tiltak, følges kritisk risiko aktivt opp, og bidrar til at vedtatte strategier gjennomføres og fastsatte mål og resultater oppnås.

Vi har i løpet av året tatt i bruk et nytt verktøy for å vurdere mislighetsrisiko i kjerne- og støtteprosessene våre. Arbeidsdeling og tilgangsstyring reduserer risiko for misligheter i anskaffelsene våre, og vi har høy bevissthet rundt mislighetsrisiko i fakturahåndteringen.

Vår internkontroll legger vekt på etterlevelse av regelverk og forsvarlig forvaltning. I 2019 innførte vi med god effekt en mer systematisk struktur for oppfølging av leverandørene våre, og internrevisjonen vurderer oss som ledende i forsvarssektoren når det gjelder tilpasning til nytt personvernregelverk.

Løpende styring, bekreftelsesoppdrag og evalueringer gjør at vi kan avdekke avvik og svakheter i vår interne kontroll, og iverksette tiltak for forbedring. I 2019 har vi gjennomført en omfattende kartlegging av kontrollaktivitetene våre. Vi vil bruke resultatene fra kartleggingen til å videreutvikle rammeverket vårt for internkontroll.

Riksrevisjonen

Forsvarsbygg mottok rent revisjonsbrev fra Riksrevisjonen for regnskapsåret 2018. Vi har de fire siste årene levert regnskap uten vesentlige feil og mangler.

Virksomhetskultur og integritetsbygging

Vi har en stabil og høy bevissthet rundt integritetsbygging og Forsvarsbyggs verdier. Samfunnsansvaret er en del av vår visjon, og legger dermed føringer for de strategiske satsningsområdene våre og styringen av virksomheten. I løpet av de siste årene har vi styrket leverandør-oppfølgingen, og vi kommuniserer tydelig holdningene våre mot arbeidskriminalitet til markedet. Vi benytter Forsvarsbyggs leder- og

medarbeiderprinsipper aktivt i medarbeidersamtaler, og jobber systematisk med å bygge en felles kultur gjennom egenopplæring og utviklingsprogram for ledere og medarbeidere. Vi har også i 2019 deltatt i forsvarssektorens nettverk for varslinger, risikostyring og internkontroll.

I enkelte varslingssaker er det indikasjoner på at verdiene våre ikke er godt nok forankret i organisasjonen. Dette tar vi på alvor. Vi er tilfredse med at antallet varslingssaker som er håndtert gjennom varslingskanalen er stabilt og lavt i forhold til organisasjonens størrelse. En ekstern evaluering av varslingskanalens metodikk bekreftet i 2019 at Forsvarsbygg håndterer varslinger profesjonelt.

Porteføljestyling

Strategisk porteføljestyling av eiendom og prosjekter er en del av vår strategiske satsning for å ytterligere profesjonalisere virksomheten. Arbeidet med forberedelsene til ny investeringsprosess for forsvarssektoren har pågått gjennom hele året. Vi har jobbet aktivt opp mot Forsvarsdepartementet og Forsvaret for å sikre påvirkningsmuligheter og rammebetingelser som vi mener er kritiske for å kunne understøtte Forsvarets virksomhet med hensiktsmessig og effektive eiendom, bygg og anlegg.

Organisasjonsmodellen vår legger til rette for samhandling og bedre styring av prosesser på tvers av avdelinger. Etableringen av anskaffelsesavdelingen har lagt til rette for større kontrakter på tvers av prosjekter og regioner. Vi har også etablert et program for administrative prosjekter, som skal forhindre dupliserte oppgaver og unødvendig byråkrati i organisasjonen.

Vi har et IT-porteføljestyre for å sikre at vi jobber med de riktige IT-prosjektene, og har et helhetlig fokus, fra idé til gevinstrealisering. Det skal også sikre at prosjektene gjennomføres til rett tid, riktig kostnad og god kvalitet.

Sikkerhet og beredskap

I løpet av 2019 har vi styrket vår rolle som sikkerhets- og beredskapsaktør gjennom å kraftsamle sikkerhetsressursene. Dette skaper robuste fagmiljøer innenfor sikkerhet og beredskap, og legger til rette for integrasjon av fagressursene i ordinær drift. Vi vil fortsette med

å videreutvikle sikkerhetskulturen vår, og levere våre tjenester i tråd med forsvarssektorens forventninger både som driftsorganisasjon i fredstid og som full beredskapsorganisasjon. Øvelsene Trident Juncture og Trident Jupiter ga oss nyttig erfaring i måten vi forberedte og la til rette for Forsvarets aktiviteter. Erfaringene i 2019 danner grunnlaget for hvordan vi planlegger og forbereder den neste store øvelsen, Cold Response 2020 og 2022. Forsvarets forventninger til oss som beredskapsaktør, og vår evne til å understøtte Forsvaret i krise og krig, har økt. Derfor videreutvikler vi systemene og prosessene våre for avklaring av rammeforutsetninger og effektiv samhandling med Forsvaret.

Tilpasning til ny sikkerhetslov er gjennomført som en del av omorganiseringen av sikkerhetsorganisasjonen. Prinsippene i regelverket ligger til grunn for metodikken vi benytter i risikovurderingene våre for forebyggende sikkerhet. Det gjenstår noe arbeid for å sikre integrasjon av disse vurderingene i en helhetlig og overordnet struktur for risikostyring i virksomheten.

Informasjonssikkerhet og personvern

Implementeringen av personvernforordningen (GDPR) har bidratt til at vi i økende grad har lagt til rette for personvern i systemene våre. Vi har også inkludert hensynet til personvern i prinsippene våre for informasjonsdeling. I 2019 avdekket vi ett avvik som er meldt til Datatilsynet. Erfaringene våre så langt tilsier at rutinene våre for personvern er hensiktsmessig og tilstrekkelig, noe Datatilsynet bekrefter. Vi fortsetter å følge opp og tilpasse implementeringen av GDPR i 2020. Vi har iverksatt en årlig evaluering av personvern på avdelingsnivå, som viser at bevisstheten rundt informasjonssikkerhet og personvern er i positiv utvikling.

Under nasjonal sikkerhetsmåned fikk alle ansatte opplæring i cybersikkerhet, som del av vårt arbeid med å bygge trygge og effektive digitale medarbeidere. Vi vil i 2020 fortsette arbeidet med å øke kompetansen på IKT-sikkerhet, for alle typer personell i virksomheten.

Digitalisering

Vi har en høy ambisjon for vår digitale satsning, og har inkludert satsingen i virksomhets- og digitaliseringsstrategien vår. Vi er bevisste på begrensningene som følger med ny bruk av teknologi, særlig hvordan vi

kan beskytte informasjon ut fra sikkerhetsmessige, markedsmessige eller personvernrelaterte hensyn. Digital transformasjon er et prioritert mål i virksomhetsstyringen for 2020.

Inkludering i arbeidslivet

Forsvarsbygg har i 2019 gjennomført flere tiltak for å styrke arbeidet med inkludering i virksomheten. Vi har blant annet innført at vi skal kalle inn minimum én kvalifisert kandidat med nedsatt funksjonsevne til intervju i hver ansettelsesprosess. Vi oppfordrer personer med nedsatt funksjonsevne å søke i stillingsannonserne våre, og vi har innarbeidet spørsmål om behov for eventuell tilrettelegging i intervjuguiden vår. Forsvarsbygg har vært i dialog med flere NAV-kontor om aktuelle kandidater i målgruppen for inkluderingsdugnaden.

Av de nytilsatte i 2019 er én fast ansatt og to midlertidige ansatte i målgruppen for inkluderingsdugnaden. Dette utgjør 1,6 prosent, og er dermed under målet for året. Vi har i 2019 gjennomført en nullpunktsmåling for andelen nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Dette innebærer at vi i 2020 vil kunne gjøre bedre vurderinger om hvorvidt tiltakene har bidratt til et bedre resultat. De fleste stillingene i Forsvarsbygg krever sikkerhetsklarering, som vil kunne være utfordrende å oppnå for noen i målgruppen med hull i CV-en.

Vi har i løpet av året utarbeidet en handlingsplan for å øke inkluderingen i Forsvarsbygg, og satt oss et mål om at fem prosent av nytilsatte i 2020 skal ha nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Handlingsplanen viderefører aktivitetene fra 2019, men inneholder også nye tiltak. Vi vil i 2020 blant annet legge til at personer med hull i CV oppfordres å søke i stillingsannonserne våre. I tillegg vil vi sende ut informasjon til ledere i nyhetsbrev og på ledersamlinger, samt legge til rette for deltakelse i traineeprogrammet i staten for personer med nedsatt funksjonsevne og høyere utdanning.

Dugnad for arbeidslivskriminalitet

Forsvarsbygg har i 2019 etablert en ny anskaffelsesstrategi, hvor bekjempelse av sosial dumping og arbeidslivskriminalitet inngår i ett av satsningsområdene. Vi har seriøsitetsskrav i kontraktene våre, som er basert på de anbefalte kravene fra Direktoratet

for forvaltning og IKT, Fellesforbundet, Byggenæringens landsforening og Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge. Kravene inkluderer lønns- og arbeidsvilkår for ansatte og innleide, krav til maksimalt to ledd underentreprenører, minimum 40 prosent faglærte og fem prosent lærlinger, medlemskap i StartBANK, rapporteringsplikt til sentralskattekontoret for utenlandssaker og godkjenning av bruk av enkeltpersonforetak og innleie. I tillegg har vi en samarbeidsavtale med Skatteetaten, der formålet er å utveksle opplysninger som bidrar til at Forsvarsbygg som oppdragsgiver har leverandører og underleverandører som opptre i samsvar med norsk skatte- og avgiftslovgivning. I 2019 har vi økt kompetansen i organisasjonen om disse tiltakene ved å holde kurs og gjøre ledere og medarbeidere bevisste på etablerte prosedyrer.

I 2019 har vi videreutviklet eksisterende prosedyrer og verktøy for å ivareta at gjeldene lover og krav følges opp i anskaffelses- og kontraktperioden. Vi går gjennom krav for å forebygge arbeidslivskriminalitet på oppstartsmøter og byggemøter med leverandører, og hovedleverandørene våre rapporterer månedlig til oss om andelen fagarbeidere og lærlinger. Vi har fra 2019 innført systematiske stikkprøvekontroller, og gjennomfører for øvrig stikkprøver av arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår i kontraktperioden etter vurdering. I utbyggingen av kampflybasen på Ørland har vi engasjert en LO-koordinator, som har lagt til rette for at Forsvarsbygg har ivaretatt sin påseplikt. Høsten 2019 engasjerte vi også en LO-koordinator i utbyggingen av den framskutte kampflybasen på Evenes.

I løpet av 2019 hentet vi inn og vurderte utvidet skatteattest fra Skatteetaten for 115 leverandører og underleverandører. Vi har brukt sanksjonsmulighetene i kontraktene for å få rettet opp avvik, og har hevet én kontrakt og ilagt leverandøren bot for overtredelse av lønns- og arbeidsvilkår, samt brudd på krav om lærlinger og faglærte. Det har også vært tilfeller der restanser på skatt og avgifter har blitt betalt etter kontroll av utvidet skatteattest.

Forsvarsbygg initierte høsten 2019 et samarbeid i forsvarssektoren, som blant annet omfatter arbeid med bekjempelse av sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Dette arbeidet vil bli videreført i 2020.

5

Framtidsutsikter

Forsvarsbygg er inne i siste del av gjeldende langtidsplan for forsvarssektoren (2017–2020), og på god vei med å realisere planens målsettinger innenfor eiendom, bygg og anlegg. Forsvarsbyggs utvikling og leveranser er en del av Forsvarets modernisering for å øke operativ evne, samtidig som bruksverdien på eksisterende eiendomsportefølje skal opprettholdes.

MÅL L1 Understøtte Forsvarets operative evne og beredskap

Eiendommer, bygninger og anlegg (EBA) er en vesentlig innsatsfaktor som må fungere i fredstid, krise, konflikt og krig. Eiendommene og Forsvarsbyggs organisasjon må kunne understøtte Forsvaret i trening og øvelse på ulike skarpe scenarier. Dette innebærer å opprettholde og videreutvikle prioriterte bygg og anlegg, og inngå bilaterale avtaler med Forsvaret om beredskapsarbeid. Beredskapen vil også bli styrket gjennom økt bruk av sivile leverandører og sivile kapasiteter. Vi vil bygge videre på erfaringene våre fra øvelsen Trident Juncture 2018, når vi i 2020 og 2022 skal legge til rette for at allierte styrker kan øve i Norge under øvelsene Cold response. Vi er i gang med å videreutvikle det operative planverket vårt, basert på nasjonale og allierte forsvarsplaner. Dette vil gjøre at vi i enda større grad kan understøtte forsvarssektoren med EBA i fred, krise og krig i årene som kommer.

Vi forventer et fortsatt høyt aktivitetsnivå for sikkerhetsfaglig rådgivning, prosjektering, forskning og utvikling, samt risiko- og sårbarhetsanalyser. Vi fortsetter det internasjonale forsøkssamarbeidet SHIELD (Super Heavy Improvised Explosive Loading Demonstration), og har ledelsen i å studere virkninger av eksplosjonslaster på ulike sivile og militære konstruksjoner og materiell. Prosjektet skaper en samarbeidsplattform mellom de ulike nasjonene, og gir oss mulighet til å sikre tilgang til forsøksdata for sivil og militær beskyttelse.

MÅL L2 Langsiktig videreutvikling av eiendomsporteføljen

Forsvarsbygg skal understøtte en bærekraftig og kostnadseffektiv utvikling av Forsvaret gjennom utvikling av eiendomsporteføljen i henhold til vedtatt struktur. Forsvarssektoren er i omstilling, med økt satsing på Forsvarets operative evne, innføring av nye materiellsystemer, ny teknologi, høyere beredskap og kortere klartider. Eiendomsporteføljen skal understøtte Forsvarets virksomhet og bidra til Forsvarets kampkraft. Samtidig må strukturen være bærekraftig over tid. Det er derfor fortsatt nødvendig med en effektivisering av eiendomsporteføljen. I arbeidet med neste langtidsplan for forsvarssektoren ser vi

et fortsatt ønske om store investeringer i eiendom, bygg og anlegg, med en klar prioritering av Forsvarets omstilling og EBA til nye materiellsystemer. I tillegg er det behov for investeringer i utskifting og fornyelse av en aldrende bygningsmasse og infrastruktur. I årene som kommer vil vi fortsette satsingen på standardisering gjennom modulbygg, strategiske anskaffelser og samarbeid med sivile leverandører for mer effektive leveranser.

De største geografiske satsingsområdene for utvikling av eiendom, bygg og anlegg vil være knyttet til Finnmark landforsvar, styrking av Hæren i Indre Troms og Østerdalen, ferdigstilling av kampflybasen Ørland, videreutvikling av Værnes for økt virksomhet, og etablering av basen på Evenes for maritime patruljefly og F-35. I tillegg kommer fasiliteter for nye ubåter på Haakonsvern, samt en landsdekkende satsing på etablering av operative flater og infrastruktur til allierte forsterkningsstyrker, luftromsovervåkning og skjermingsverdige objekter.

For å finansiere inneværende langtidsplan, samt bidra til finansiering av neste langtidsperiodes forsvarsstruktur, har forsvarssektoren behov for å avhende betydelig EBA de neste årene. Dette betyr at vi sammen med Forsvaret må sørge for at eiendommer som det ikke lenger er bruk for utranteres og selges.

Rammebetingelsene for Forsvarets arealbruk utfordres som følge av sivil utvikling på Forsvarets naboarealer. Den strategiske dialogen med sivile planmyndigheter er derfor svært viktig for å sikre Forsvaret langsiktige og gode rammebetingelser.

MÅL L3 God forvaltning av forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg

Forsvarsbygg skal sikre at forsvarssektorens eiendomsportefølje er bærekraftig og kostnadseffektiv. Dette skal gjøres gjennom langsiktig verdibevarende forvaltning av eiendomsporteføljen, herunder bruksverdi, økonomisk verdi, og verneverdi. Det overordnede målet med forvaltningen er at all ressursbruk skal skape funksjonell EBA som tilfredsstillter Forsvarets behov og sikrer best mulig totaløkonomi i forsvarssektoren. Ressursinnsatsen skal ivareta lovpålagte krav for hele porteføljen, og prioriteres mot bruksverdien på de basene som er viktigst for Forsvarets operative evne,

og som skal videreføres i forsvarsstrukturen. Til tross for store EBA-investeringer er det utfordringer knyttet til forsvarssektorens eiendomsportefølje. Tilstandsgraden har fortsatt en negativ utvikling. Alderen på dagens EBA tilsier fortsatt et betydelig fremtidig behov for fornyelse av eksisterende eiendomsportefølje. Det er derfor avgjørende å se innsatsfaktorer og prioriteringer i sammenheng for å få mest mulig ut av pengene.

Store deler av infrastrukturen knyttet til forsvarssektorens eiendomsportefølje er gammel og trenger oppgradering. Dette, i kombinasjon av økt tilrettelegging for plasser/camper og infrastruktur for alliert mottak, gjør at det må brukes mer ressurser på infrastruktur. Digitalisering av kapasiteter er en forutsetning for dette, samt for å effektivisere forvaltning, drift og vedlikehold av eiendomsporteføljen. Økt beredskap og kortere klartider medfører at eiendommer som er avgjørende for Forsvarets beredskap må virke fra dag én. Dette krever et høyere drifts- og vedlikeholds nivå for denne delen av porteføljen.

Vi er opptatt av å opprettholde åpne og tilgjengelige festninger for publikum. Dette forutsetter økte inntekter. I 2020 skal vi vurdere ulike forvaltningsalternativer for årene som kommer, og vi vil fortsette arbeidet med å øke festningsverkenes evne til selvfinansiering.

MÅL Ø1 Målrettet og effektiv anvendelse av midler

I kommende langtidperiode forventer vi fortsatt en økning i investeringsrammen. Det vil være nødvendig å forsterke porteføljestyringen gjennom å ha fortløpende tilgang på et tilstrekkelig antall prosjekter, for å sikre fleksibilitet dersom det skjer endringer underveis. Dette vil føre til en mer effektiv bruk av ressursene og en bedre utnyttelse av rammene. De nye retningslinjene for investeringer i forsvarssektoren, vil kreve et enda tettere samarbeid med Forsvaret enn tidligere.

Økt alliert virksomhet, som krever klargjøring og etablering av fasiliteter med til dels korte varslingsfrister, gjør det krevende å anvende ressurser målrettet og effektivt til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av eiendomsporteføljen. Det er derfor vesentlig at Forsvarsbygg kommer så tidlig som mulig med i planlegging av øvelser.

Forsvarsbygg forventer å nå målkravet om gevinstrealisering i inneværende langtidperiode. I 2020 fortsetter forbedringsarbeidet med særlig vekt på strategisk anskaffelsesarbeid, digitalisering og ytterligere prosessforbedringer. Vi har deltatt i arbeidet med effektivisering og gevinstrealisering for neste langtidperiode 2021-2024, og vil i 2020 motta endelige effektiviseringskrav i etterkant av Stortingens behandlingen av ny langtidplan for Forsvaret.

MÅL I1 Kontinuerlig forbedring og effektivisering

Forsvarsbygg jobber kontinuerlig og målrettet med å redusere forsvarssektorens årlige drifts- og investeringskostnader til eiendom, bygg og anlegg. I forbedrings- og effektiviseringsarbeidet forventer vi at det er særlig arealeffektivitet, digitalisering, anskaffelser og prosessforbedringer som vil gi de største gevinstene. Vår nye virksomhets- og digitaliseringsstrategi skal bidra til å skape økt operativ evne gjennom å anvende sikre digitale løsninger som bidrar til bedre innsikt i anvendelse, tilstand og muligheter i eiendomsporteføljen vår. Målet er raskere beslutningsprosesser basert på oppdatert informasjon, samt å øke effektiviteten gjennom ressursfrigjøring og økt kvalitet. Blant annet skal vi digitalisere verdikjeden for EBA, digitalisere byggene og anvende digitale løsninger for å forbedre rapportering og styring.

En viktig forutsetning for effektivisering er at effekten av inngåtte avtaler i det åpne markedet utnyttes godt. Forsvarsbyggs anskaffelsesstrategi har profesjonalisert og styrket anskaffelsesfunksjonen, noe vi forventer vil gi gevinster i form av bedre avtaler, bedre oppfølging av avtaler og garantier, standardiserte prosesser og løsninger. Arbeidet med å kartlegge effektiviserings- og gevinstpotensial ved ulike samarbeidsformer med sivile aktører er en pågående prosess. Det er investeringsanskaffelser som vil gi de største kvantitative gevinstene, men bedre driftsanskaffelser vil også bidra til effektivisering. Forsvarsbygg vil videreføre og styrke arbeidet med kontinuerlig forbedring av arbeidsprosessene våre i årene som kommer. Vi vil også bidra inn i det sektorovergrepende arbeidet på modernisering for å sikre fremtidige krav til effektivisering og gevinstrealisering.

6

Årsregnskap

Forsvarsbygg avlegger regnskap etter to finansielle rammeverk, det vil si kontantregnskap etter statsregnskapets bestemmelser og periodisert virksomhetsregnskap i samsvar med de statlige regnskapsstandarder (SRS).

Ledelseskommentar til årsregnskapet

Formål

Forsvarsbygg ble opprettet i 2002 og er underlagt Forsvarsdepartementet. Forsvarsbyggs samfunnsoppdrag er planlegging, anskaffelse, drift og avhending av forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg (EBA) i den hensikt å understøtte målsettingen om å etablere et forsvar for vår tid. I tillegg forvalter Forsvarsbygg militære festninger med formål å skape nytt liv på historisk grunn. Årsregnskapet utgjør del 6 i årsrapporten til Forsvarsbygg.

Bekreftelse

Forsvarsbygg avlegger regnskap etter to finansielle rammeverk, det vil si kontantregnskap etter statsregnskapets bestemmelser og periodisert virksomhetsregnskap i samsvar med de statlige regnskapsstandarder (SRS).

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet (R-115) og krav fra Forsvarsdepartementet i instruks om økonomistyring.

Regnskapet gir et dekkende bilde av Forsvarsbyggs disponible bevilgninger, regnskapsførte inntekter, utgifter, eiendeler og gjeld.

Resultatdisponering

Totalt hadde Forsvarsbygg et driftsresultat på 156 millioner kroner i 2019, som utgjør 2,4 prosent av den totale driftsinntektene. Driftsresultatet gjelder i hovedsak nettoresultat knyttet til avhending av eiendom, bygg og anlegg.

Forsvarsbygg har et netto positivt resultat i kontantregnskapet på 31 millioner kroner for 2019. Dette består av et positivt nettoresultat knyttet til avhending av eiendom, bygg og anlegg på 268 millioner kroner fratrukket netto driftsutgifter på 237 millioner kroner.

Vurdering av bevilgningsregnskapet

Forsvarsbygg samlede bevilgninger til drift og investeringer i 2019 var 7 851 millioner kroner. Totalt er 99 prosent av tilgjengelig ramme benyttet i driftsåret og gir samlet sett et mindreforbruk.

Totalt viser driftskapitlet en mindreutgift på 154 millioner kroner. Mindreforbruket kan forklares ved

utsatt fremdrift på prosjekter samt ulike forfallsdato og oppgjørsdato på utgående og inngående fakturaer i forbindelse med årsskiftet. For investeringskapitlene er det et totalt mindreforbruk på 15,11 prosent i forhold til tildelt ramme.

Rammen på kapittel 4710 post 47, salg av eiendom, bygg og anlegg viser en merinntekt på 4 millioner målt opp mot et inntektskrav på 264 millioner.

Mellomværende

Mellomværende med statskassen utgjorde per 31.12.2019 totalt 67 millioner kroner og består i hovedsak av fordringer knyttet til skyldig skattetrekk og offentlige avgifter. Oppstillingen av artskonto-rapporteringen viser hvilke eiendel- og gjeldsposter mellomværende består av.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter regnskapet for Forsvarsbygg. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2020. Beretningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen. Beretningen vil bli publisert på departementets side så snart dokumentet er offentlig.

Oslo, 10.02.2020

Svein Thorbjørn Thoresen,
direktør Forsvarsbygg

Prinsippnote til årsregnskapet – for oppstilling av bevilgningsrapportering og artskontorapportering

Årsregnskap for Forsvarsbygg er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og krav fastsatt av Forsvarsdepartementet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a. Regnskapet følger kalenderåret
- b. Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c. Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d. Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene. Virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har trekkrettigheter på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført

med i statens kapitalregnskap. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2019

TALL I 1 000 KRONER

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling *	Regnskap 2019	Merutgift (-) og mindreutgift
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	01	Driftsutgifter, kan overføres	A	4 100 021	4 592 731	-492 710
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	47	Nybygg og nyanlegg, kan overføres	A	2 468 792	2 095 562	373 230
1761	Nye kampfly med baseløsning	47	Nybygg og nyanlegg, kan overføres	A	1 281 722	1 088 106	193 616
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter				0
Sum utgiftsført					7 850 535	7 776 399	

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling *	Regnskap 2019	Merutgift (-) og mindreutgift
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	01			3 708 456	4 355 231	646 775
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	47			264 653	268 306	3 653
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse				
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			124 660	
Sum inntektsført					3 973 109	4 748 197	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

3 028 200

Kapitalkontoer

60079501	Norges Bank KK /innbetalinger					4 884 451	
60079502	Norges Bank KK/utbetalinger					-7 907 964	
724090	Endring i mellomværende med statskassen					-4 689	
Sum rapportert						0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)**

Konto	Tekst	2019	2018	Endring
724090	Mellomværende med statskassen	-67 341	-62 652	-4 689

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler).

Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

** Fortegn på mellomværende med statskassen er korrigert i henhold til R-115 for 2018 og 2019.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Kapittel 1710, post 01 / kapittel 4710, post 01

Forsvarsbyggs inntekter fra utleie av EBA budsjetteres på kapittel 4710, post 01, mens utgiftene til ivaretagelse av bygningsmassen budsjetteres på kapittel 1710, post 01. Utgiftene vil være høyere enn inntektene som følge av at Forsvarsbygg mottar ulike øremerkede bevilgninger over drift. Forskjell mellom utgift og inntekt på de enkelte poster skyldes utsatt fremdrift på ett øremerket prosjekt (gradert) og ulik forfallsdato og oppgjørsdato på utgående og inngående fakturaer i forbindelse med årsskiftet. Totalt fremkommer det en netto mindreutgift på 154,065 mill. kroner. som vil bli søkt overført til 2020. Hovedårsak til økt inntekt med tilhørende utgift

skyldes ekstra leveranser i forbindelse med øvelse CR20 og alliert trening samt brukerstyrte prosjekter mot øvrig forsvar.

Kapittel 1710, post 47

Mindreutgiften på kr 376,883 mill. vil bli søkt overført til 2020. I sum mindreutgift er det tatt hensyn til merinntekt på kr 3,653 mill. som er rapportert på kapittel 4710 post 47 (avhending). Ved overføring til 2020 inngår beløpet i 1710/47.

Kapitel 1761, post 47

Mindreutgiften på kr 193,616 mill. vil bli søkt overført til 2020.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

TALL I 1 000 KRONER

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
1710 / 01	81 489	4 018 532	4 100 021
1710 / 47	250 560	2 218 232	2 468 792
1761 / 47	5 273	1 276 449	1 281 722
4710 / 01		3 708 456	3 708 456
4710 / 47		264 653	264 653

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

TALL I 1 000 KRONER

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindreutgift	Utgiftsført av andre i hht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinnteks- fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innspariger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp*	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
171001 / 471001	<i>Kan overføres</i>	-492 710		-492 710	646 775			154 065	7 947 387	154 065
171047 / 471047	<i>Kan overføres, kan nyttes under kap. 1761, post 47</i>	373 230		373 230	3 653			376 883	4 206 233	376 883
1761 / 47	<i>Kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 47</i>	193 616		193 616				193 616	2 586 936	193 616

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler*

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt (-)	Inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
			0

* Denne delen skal kun fylles ut og presenteres av virksomheter som har avgitt belastningsfullmakter på inntektskapitler.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2019

	31.12.2019	31.12.2018
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer		
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	5 408	874
Salgs- og leieinnbetalinger	4 419 997	3 987 217
Andre innbetalinger**	317 227	679 613
Sum innbetalinger fra drift	4 742 632	4 667 704
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	1 166 633	1 058 561
Andre utbetalinger til drift**	4 134 550	4 224 063
Sum utbetalinger til drift	5 301 182	5 282 624
Netto rapporterte driftsutgifter	558 551	614 920
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	299	132
Sum investerings- og finansinntekter	299	132
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer**	2 594 115	2 399 458
Utbetaling til kjøp av aksjer		
Utbetaling av finansutgifter	494	2 557
Sum investerings- og finansutgifter	2 594 609	2 402 015
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	2 594 310	2 401 883
Innkretingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.		
Sum innkretingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader		
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	124 660	113 951
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler	-124 660	-113 951
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	3 028 200	2 902 852
Oversikt over mellomværende med statskassen ***		
Eiendeler og gjeld	31.12.2019	31.12.2018
154 Forskudd ansatte	23	148
260 Skyldig skattetrekk	-42 656	-43 462
261 Påleggstrekk	-20	-17
263 Pensjonstrekk	-2 668	-2 685
265 Trukket fagforeningskontingent	-1	
282 Pensjonstrekk	-21 742	-14 935
27** Merverdiavgift	-277	-1 701
Sum mellomværende med statskassen	-67 341	-62 652

* Andre eventuelle inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Artskontorrapporteringen for 2018 er korrigert i henhold til gjeldende artskontorapportering.

*** Fortegn på mellomværende er korrigert i henhold til R-115 for 2018 og 2019.

Regnskapsprinsipper

Virksomhetsregnskap avlagt i henhold til de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden da aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere er utført, det vil si i den perioden kostnadene påløper (motsatt sammenstilling). Prinsippet om motsatt sammenstilling er også benyttet ved årets slutt i henhold til SRS 10 Inntekt fra bevilgninger.

Driftsbevilgninger

Driftsbevilgningene inntektsføres i samme periode som aktiviteten de skal finansiere er utført, det vil si i den periode kostnaden påløper, og føres mot den kostnads- eller inntektspost i resultatregnskapet som den relaterer seg til.

Investeringsbevilgninger

Investeringsbevilgninger finansierer eiendommer, bygg og anlegg (EBA) i regnskapet. Den andelen av anskaffelsen av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler som overføres til anlegg under utførelse i balansen blir ikke inntektsføres på anskaffelsestidspunktet, men avsatt i balansen på regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. I de tilfeller hvor prosjekter avsluttes uten at resultatet er et nytt bygg eller anlegg, tilbakeføres tilhørende avsetning i statens kapital.

Investeringsbevilgninger som skal dekke investeringsprosjekter som ikke skal aktiveres behandles på samme måte som driftsbevilgninger.

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultateffekt.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktivitetene utføres.

Leieavtaler

Virksomheten har valgt å benytte forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er følgelig ikke gjort beregning eller avsetning for eventuell over-/underdekning i pensjonsordningen som tilsvarer NRS 6. Årets pensjonskostnad tilsvarer derfor årlig premiebeløp til Statens pensjonskasse (SPK).

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 30.000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper. Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Bygg og anlegg

Ved første gangs balanseføring vurderes bygg og anlegg til anskaffelseskost. Bygg og anlegg avskrives lineært over forventet levetid. Etterfølgende utgifter legges til driftsmidlets balanseførte verdi eller balanseføres separat når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler tilknyttet utgiften vil tilflyte Forsvarsbygg og utgiften kan måles pålitelig. Øvrige vedlikeholdskostnader resultatføres i den perioden de påløper.

Når et bygg og anlegg besluttes solgt, blir det foretatt en nedskrivning dersom forventet netto salgsverdi for bygget er lavere enn bokført verdi.

NATO-finansierte bygg og anlegg

NATO-finansierte bygg og anlegg behandles på samme måte som øvrige bygg og anlegg.

Tomter

Tomter balanseføres til anskaffelseskost og avskrives ikke.

Anlegg under utførelse

Prosjekter som representerer anlegg under utførelse balanseføres til verdien av bokført produksjon for igangsatte investeringer i bygg og anlegg. Inntektsføringen blir gjort i takt med at kostnadene påløper. Det blir ikke gjort nedskrivninger for risiko for tap, da prosjektene er fullfinansiert av staten.

Infrastruktur

Infrastruktur balanseføres til kostpris på tidspunkt for anskaffelse, og registreres særskilt på anleggsnummer. Infrastruktur avskrives lineært over forventet levetid, og vurderes årlig for nedskrivningsbehov.

Andre anleggsmidler

Øvrige anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost og avskrives over anleggsmidlets forventede levetid. Utgifter forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir kostnadsført i den perioden de påløper. Utgifter ved større utskiftninger og fornyelser som øker driftsmidlenes levetid vesentlig balanseføres.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskapskapital, avregninger og statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i henhold til SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse.

Avregninger

Nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler er finansiert av avregnet med statskassen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i avregnet med statskassen.

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler viser inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som er benyttet til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Virksomheten tilføres ikke likvider gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Resultatregnskap

TALL I 1 000 KRONER

	noter	31.12.2019	31.12.2018
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	1 854 558	1 997 067
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	5 408	874
Inntekt fra gebyrer			
Salgs- og leieinntekter	1	4 365 665	4 147 204
Andre driftsinntekter	1	297 646	638 266
Sum driftsinntekter		6 523 277	6 783 411
Driftskostnader			
Varekostnader		3 769 453	3 895 308
Lønnskostnader	2	908 892	817 494
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	1 267 279	1 232 263
Nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	63 956	-739
Andre driftskostnader	5	357 998	295 720
Sum driftskostnader		6 367 578	6 240 046
Driftsresultat		155 698	543 365
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	312	129
Finanskostnader	6	484	2 564
Sum finansinntekter og finanskostnader		-172	-2 435
Resultat av periodens aktiviteter		155 526	540 930
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)		155 526	540 930
Sum avregninger og disponeringer		155 526	540 930
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen			
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet			
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning			
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

Balanse per 31. desember 2019

TALL I 1 000 KRONER	noter	31.12.2019	31.12.2018
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
<i>I Immaterielle eiendeler</i>			
Programvare og lignende rettigheter			
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	10 283	11 393
Sum immaterielle eiendeler		10 283	11 393
<i>II Varige driftsmidler</i>			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	39 623 526	39 245 370
Maskiner og transportmidler	4	21 999	18 685
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	43 101	49 238
Anlegg under utførelse	4	5 170 707	4 532 232
Infrastruktureiendeler	4	2 945 059	2 438 633
Sum varige driftsmidler		47 804 392	46 284 158
<i>III Finansielle anleggsmidler</i>			
Investeringer i aksjer og andeler			
Obligasjoner			
Andre fordringer			
Sum finansielle anleggsmidler		0	0
Sum anleggsmidler		47 814 675	46 295 551
B. Omløpsmidler			
<i>I Beholdninger av varer og driftsmateriell</i>			
Beholdninger av varer og driftsmateriell			
Sum beholdning av varer og driftsmateriell		0	0
<i>II Fordringer</i>			
Kundefordringer	8	100 669	126 851
Opptjente, ikke fakturerte inntekter		303 465	388 859
Andre fordringer	9	86 896	124 921
Sum fordringer		491 030	640 631
<i>III Bankinnskudd, kontanter og lignende</i>			
Bankinnskudd			
Kontanter og lignende			
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		0	0
Sum omløpsmidler		491 030	640 631
Sum eiendeler		48 305 705	46 936 182

TALL I 1 000 KRONER	noter	31.12.2019	31.12.2018
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
<i>I Virksomhetskapi tal</i>			
Sum virksomhetskapi tal		0	0
<i>II Avregninger</i>			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	282 547	108 703
Sum avregninger		282 547	108 703
<i>III Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler</i>			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3,4	-47 742 771	-46 216 975
Sum statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler		-47 742 771	-46 216 975
Sum statens kapital		-47 460 224	-46 108 272
D. Gjeld			
<i>I Avsetning for langsiktige forpliktelse r</i>			
Avsetninger langsiktige forpliktelse r			
Sum avsetning for langsiktige forpliktelse r		0	0
<i>II Annen langsiktig gjeld</i>			
Øvrig langsiktig gjeld			
Sum annen langsiktig gjeld		0	0
<i>III Kortsiktig gjeld</i>			
Leverandørgjeld		-158 809	-110 289
Skyldig skattetrekk		-42 734	-43 722
Skyldige offentlige avgifter		-21 862	-15 557
Avsatte feriepenger		-95 890	-88 777
Mottatt forskuddsbetaling		-22 155	-17 700
Annen kortsiktig gjeld	10	-504 030	-551 865
Sum kortsiktig gjeld		-845 481	-827 910
Sum gjeld		-845 481	-827 910
Sum statens kapital og gjeld drift		-48 305 705	-46 936 182

Note 1 Driftsinntekter

TALL I 1 000 KRONER	31.12.2019	31.12.2018
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger*	-3 399 843	-3 429 902
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	2 862 617	2 649 666
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	-1 304 229	-1 202 911
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (bokført verdi avhendede anleggsmidler)	-13 103	-13 920
+ inntekt til dekning av pensjonskostnader**	-	-
- utbetaling av tilskudd til andre	-	-
Andre poster som vedrører bevilgninger (spesifiseres)	-	-
Sum inntekt fra bevilgninger	-1 854 558	-1 997 067

*Vesentlige tildelinger kan spesifiseres på egne linjer.

**Kun aktuell for virksomheter som ikke betaler pensjonspremie til SPK.

	31.12.2019	31.12.2018
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd/overføring 1	-5 408	-874
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	-5 408	-874
Salgs- og leieinntekter		
Salgsinntekter avgiftspliktig	-436 039	-345 205
Salgsinntekter avgiftsfritt	-2 354 530	-2 353 544
Leieinntekter fast eiendom	-1 575 096	-1 448 455
Sum salgs- og leieinntekter	-4 365 665	-4 147 204
Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang anleggsmidler	-297 646	-638 266
Sum andre driftsinntekter	-297 646	-638 266
Sum driftsinntekter	-6 523 277	-6 783 411

Grunnlag for inntektsføring av utgiftsbevilgning

Kapittel og post	Kontantprinsippet			Periodiseringsprinsippet
	Utgiftsbevilgning (samlet tildeling)	Inntektsbevilgning	Rapportert inntekt	Maksimalt beregnet grunnlag for inntektsføring
171001 Netto tildelt driftskapittel ref. IVB og PET	391 565			391 565
171047 Investering utgifter	2 468 792			2 468 792
176147 Kampflybase	1 281 722			1 281 722
Sum				4 142 079
				-3 399 843

Denne tabellen viser mottatte bevilgninger etter kontantprinsippet sammenholdt med inntektsført bevilgning i virksomhetsregnskapet etter periodiseringsprinsippet. Kolonnen for utgiftsbevilgning består av bevilgninger overført fra foregående budsjettår og årets bevilgninger, redusert for avgitte belastningsfullmakter. Kolonnen for inntektsbevilgning viser eventuelle inntektskrav, og beløpet reduserer grunnlaget for inntektsføring. Kolonnen for rapportert inntekt viser inntekter rapportert til statsregnskapet ved årsslutt. Ved beregning av maksimalt grunnlag for inntektsføring er utgiftsbevilgningen redusert med det laveste av beløpene i kolonnen for henholdsvis inntektsbevilgning eller rapportert inntekt.

Inntektsført bevilgning i virksomhetsregnskapet kan normalt ikke overskride beløpet som fremgår i kolonnen maksimalt beregnet grunnlag for inntektsføring. Inntektsført bevilgning i virksomhetsregnskapet følger prinsippet om motsatt sammenstilling. Det vil si at inntekt fra bevilgning skal sammenstilles med påløpte kostnader i perioden. Mottatte belastningsfullmakter er inntektsført med trukket beløp.

Note 2 Lønnskostnader

TALL I 1 000 KRONER	31.12.2019	31.12.2018
Lønn	824 676	798 059
Feriepenger	101 655	94 474
Arbeidsgiveravgift	129 191	114 568
Pensjonskostnader*	130 017	89 610
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler (-)**	-268 501	-250 207
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-23 316	-22 963
Andre ytelser	15 170	-6 047
Sum lønnskostnader	908 892	817 494

Antall utførte årsverk	1 330	1 266

* Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2019 er 16,30 prosent. Premiesatsen for 2018 var 11,95 prosent.

** Inneholder lønn og sosiale kostnader (feriepenger, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader).

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
<i>Anskaffelseskost 01.01.2019</i>	50 890	0	50 890
Tilgang i 2019	1 808	0	1 808
Avgang anskaffelseskost i 2019 (-)	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i 2019	0	0	0
<i>Anskaffelseskost 31.12.2019</i>	52 698	0	52 698
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.2019		0	0
Nedskrivninger i 2019		0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2019	39 497	0	39 497
Ordinære avskrivninger i 2019	2 918	0	2 918
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2019 (-)	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2019	10 283	0	10 283

Avskrivningssatser (levetider)

3-10 år / lineært

Ingen avskrivning

Note 4 Varige driftsmidler

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløse, inventar, verktøy o.l.	Anlegg under utførelse	Infrastruktur-eiendeler	Sum
<i>Anskaffelseskost 01.01.2019</i>	2 086 523	50 863 818	56 618	114 710	4 532 232	3 140 519	60 794 420
Tilgang i 2019	0	1 633 791	10 342	11 270	2 862 618	587 403	5 105 424
Avgang anskaffelseskost i 2019 (-)	0	0	0	0	137	0	137
Avgang anskaffelseskost i 2019 (-)	-44	-102 659	-459	-204		-940	-104 306
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i 2019	0	0	0	0	-2 224 280	0	-2 224 280
<i>Anskaffelseskost 31.12.2019</i>	2 086 479	52 394 950	66 501	125 776	5 170 707	3 726 982	63 571 395
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.2019	15 081	27 476	0	0	0	41	42 598
Nedskrivninger i 2019	0	63 956	0	0	0	0	63 956
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2019	0	13 662 414	37 933	65 473	0	701 845	14 467 665
Ordinære avskrivninger i 2019	0	1 159 433	7 028	17 406	0	80 494	1 264 361
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2019 (-)	0	-70 457	-459	-204	0	-457	-71 577
Balansført verdi 31.12.2019	2 071 398	37 552 128	21 999	43 101	5 170 707	2 945 059	47 804 392

Avskrivningssatser (levetider)	Ingen avskrivning	10-60 år lineært	3-10 år lineært	3-10 år lineært	Ingen avskrivning	10-60 år lineær	Sum
Avhendelse av varige driftsmidler i 2019:							
Salgssum ved avgang anleggsmidler		317 416					317 416
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler		-32 730					-32 730
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	284 686	0	0	0	0	284 686

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2019	31.12.2018
Husleie	38 457	33 207
Vedlikehold egne bygg og anlegg	4 386	1 011
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	3 743	4 346
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	24 678	35 304
Leie av maskiner, inventar og lignende	84 137	72 613
Mindre utstyrsanskaffelser	37 474	28 136
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	3 434	1 318
Kjøp av fremmede tjenester*	0	49 926
Kjøp av konsulenttjenester*	36 313	0
Kjøp av andre fremmede tjenester*	28 654	0
Reiser og diett	41 885	36 304
Tap og lignende	22 835	5 925
Øvrige driftskostnader	49 102	53 295
Andre driftskostnader balanseført som anlegg under utførelse(AUU)	-17 100	-25 665
Sum andre driftskostnader	357 998	295 720

*Fra og med 2019 presenteres konsulenttjenester og andre fremmede tjenester separat. I sammenligningstallene for 2018 er kjøp av fremmede tjenester presentert samlet på notelinjen kjøp av fremmede tjenester.

Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler

Gjenværende varighet	Type eiendel					Sum
	Immaterielle eiendeler	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløse, inventar, verktøy og lignende	Infrastruktur-eiendeler	
Varighet inntil 1 år		4 136		46 808		50 944
Varighet 1-5 år		34 321	37 329			71 650
Varighet over 5 år						0
Kostnadsført leiebetaling for perioden	0	38 457	37 329	46 808	0	122 594

Kun vesentlige leieavtaler er spesifisert.

Vikrsomheten har husleieavtaler og leieavtaler på biler med varighet på inntil 5 år på rapporteringstidspunktet.

Note 6 Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2019	31.12.2018
Finansinntekter		
Renteinntekter	-305	-118
Valutagevinst (agio)	0	0
Utbytte fra selskaper	-7	-11
Annen finansinntekt	0	0
Sum finansinntekter	-312	-129
Finanskostnader		
Rentekostnad	484	2 564
Nedskrivning av aksjer	0	0
Valutatap (disagio)	0	0
Annen finanskostnad	0	0
Sum finanskostnader	484	2 564

Note 7A Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

A) Forklaring til at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen (kongruensavvik)

	31.12.2019	31.12.2018	Endring*
Avregnet med statskassen i balansen	-282 547	-108 703	173 844

Bakgrunnen for at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen for bruttobudsjetterte virksomheter er at konsernkontoene i Norges Bank inngår som en del av avregnet med statskassen i balansen. I tillegg hensyntas enkelte transaksjoner som ikke er knyttet til virksomhetens drift og transaksjoner som ikke medfører ut- eller innbetaling. Nedenfor vises de ulike postene som er grunnen til at endring i avregnet med statskassen i balansen ikke er lik periodens resultat.

Endring i avregnet med statskassen

Konsernkontoer i Norges Bank

- Konsernkonto utbetaling	-7 907 964
+ Konsernkonto innbetaling	4 884 451
Netto trekk konsernkonto	-3 023 513

Innbetalinger og utbetalinger som ikke inngår i virksomhetens drift (er gjennomstrømningsposter)

- Innbetaling innkreivingsvirksomhet og andre overføringer	0
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	0

Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen

+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	3 497 169
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-124 660
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	0

Andre avstemmingsposter

Spesifikasjon av andre avstemmingsposter	-19 626

Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto

Resultat av periodens aktiviteter før avregning med statskassen	-155 526

Sum endring i avregnet med statskassen*	173 844

*Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med periodens endring ovenfor.

Note 7B Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2019 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2019 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
<i>Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler</i>			
Immaterielle eiendeler	10 283	0	10 283
Varige driftsmidler*	61 621	0	61 621
Sum	71 904	0	71 904
<i>Finansielle anleggsmidler</i>			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Sum	0	0	0
<i>Omløpsmidler</i>			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	0	0	0
Kundefordringer	100 669	23	100 646
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	303 465	0	303 465
Andre fordringer	86 896	0	86 896
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Fordringer vedrørende innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0	0
Sum	491 030	23	491 007
<i>Langsiktige forpliktelser og gjeld</i>			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Leverandørgjeld	-158 809	0	-158 809
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-42 734	-45 345	2 611
Skyldige offentlige avgifter	-21 862	-277	-21 585
Avsatte feriepenger	-95 890	0	-95 890
Mottatt forskuddsbetaling	-22 155	0	-22 155
Annen kortsiktig gjeld	-504 030	-21 742	-482 288
Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0	0
Sum	-845 481	-67 364	-778 116
Sum	-282 547	-67 341	-215 205

Mellomværende med statskassen består av kortsiktige fordringer og gjeld som etter økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet (S-rapport). Avregnet med statskassen viser finansieringen av virksomhetens netto eiendeler og gjeld.

* Øremerkede driftsbevilgning

Note 8 Kundefordringer

	31.12.2019	31.12.2018
Kundefordringer til pålydende	102 378	129 005
Avsatt til forventet tap (-)	-1 709	-2 154
Sum kundefordringer	100 669	126 851

Note 9 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2019	31.12.2018
Forskuddsbetalt lønn	0	0
Reiseforskudd	0	0
Personallån	0	0
Andre fordringer på ansatte	0	0
Forskuddsbetalt leie	0	15 391
Andre forskuddsbetalte kostnader	86 873	109 382
Andre fordringer	23	148
Sum andre kortsiktige fordringer	86 896	124 921

Note 10 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2019	31.12.2018
Skyldig lønn	0	0
Annen gjeld til ansatte	0	0
Påløpte kostnader	357 297	533 923
Avstemmingsdifferanser ved rapportering til statsregnskapet	0	0
Avsatt pensjonspremie til SPK, arbeidsgiverandel	0	0
Annen kortsiktig gjeld	146 733	17 942
Sum annen kortsiktig gjeld	504 030	551 865

Note 11 Mellomværende eier

Mellomværende eier består hovedsakelig av fordring knyttet til skattetrekk. Kontantmessig resultat fra salg av eiendommer og kapitalelementet i husleien overføres årlig til Forsvarsdepartementet. *Kapitalelementet er avviklet f.o.m. regnskapsåret 2017 ref. Iverksettelsesbrev (IVB)

	31.12.2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Netto driftsutgifter*	-237 500	-214 798	-338 695	636 160	896 261	765 944	762 192
Overført overskudd ved salg av EBA	268 306	516 836	670 498	413 678	153 588	167 889	197 122
Sum overføringer eier	30 806	302 038	331 803	1 049 838	1 049 849	933 833	959 314

